

گام به گام عربی دوازدهم انسانی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰى سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ وَعَلٰى اٰلِ سَيِّدِنَا مُحَمَّدٍ

عربی، زبان قرآن (۳)

رشته ادبیات و علوم انسانی

پایه دوازدهم

دوره دوم متوسطه

مرکز مشاوره تحصیلی

تهیه و تدوین
علیرضا افشار
مهندس حسین خلیلی

بهار ۹۹

عربی دوازدهم

الذرس الأول

قِيمَةُ كُلِّ امْرِئٍ مَا يُحْسِنُهُ.

أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ عَالِيًا

ارزش هر انسانی به آن چیزی است که آن را به خوبی انجام می‌دهد.

تهیه و تدوین
مهندس حسین خلیلی

الْمُعْجَم

«جمع: الْأَعْصَابُ» الْعَظْمُ: استخوان «جمع: الْعِظَامُ» اللَّحْمُ: گوشت «جمع: اللَّحُومُ» الْتِحَاسُ: مس	الْدَّاءُ: بیماری = الْمَرَضُ ≠ الشِّفَاءُ، الصِّحَّةُ زَعَمَ: گمان کرد سَوَى: جُز الطَّيْنُ، الطَّيْنَةُ: گِل، سرشت الْعَصَبُ: پی، عصب	انْطَوَى: به هم پیچیده شد (مضارع: يَنْطَوِي) أَبْصَرَ: نگاه کرد الْبَدَلُ: جانشین «جمع: الْأَبْدَالُ» الْحَرَمُ: پیکر «جمع: الْأَجْرَامُ» الْحَدِيدُ: آهن
--	--	--

عَيْنِ الصَّحِيحِ وَالْخَطَأِ حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ.

x   ✓

-
-
-
-
-
-

- ۱- دَوَاؤُنَا فِينَا وَ نَحْنُ نَنْظُرُ إِلَيْهِ، وَ دَاوُنَا مِنَّا وَ نَحْنُ نَشْعُرُ بِهِ.
- ۲- الْفَخْرُ لِلْعَقْلِ وَ الْحَيَاءِ وَ الْعَفَافِ وَ الْأَدَبِ.
- ۳- خُلِقَ الْإِنْسَانُ مِنْ طَيِّبَةٍ وَ هُوَ لَحْمٌ وَ عَظْمٌ وَ عَصَبٌ.
- ۴- قِيمَةُ كُلِّ امْرِئٍ بِأَعْمَالِهِ الْحَسَنَةِ.
- ۵- التَّفَاخُرُ بِالنَّسَبِ مَحْمُودٌ.
- ۶- أَهْلُ الْعِلْمِ أَحْيَاءٌ وَ إِنْ مَاتُوا.

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ (۱): تَرْجِمْ هَاتَيْنِ الْآيَتَيْنِ الْكَرِيمَتَيْنِ.

۱- ﴿فَهَذَا يَوْمُ الْبَعْثِ^۱ وَلَكِنَّكُمْ كُنْتُمْ لَا تَعْلَمُونَ﴾ الرَّوم : ۵۶

و این روز رستاخیز است ولی شما نمی دانستید

۲- ﴿إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُمْ بُنْيَانٌ مَرْصُوصٌ^۲﴾ الْأَصْف : ۴

همانا خداوند کسانی که در راه او در صف جهاد می‌جنگند دوست دارد، گویی آنها ساختمانهای استوارند

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ (۲): عَيِّنِ اسْمَ الْحُرُوفِ الْمُشَبَّهَةِ وَ خَبَرَهَا؛ ثُمَّ اذْكَرْ إِعْرَابَهُمَا.

۱- لَيْتَ فَضَلَ الرَّبِيعِ طَوِيلٌ فِي بَلَدِنَا! لِأَنَّ الرَّبِيعَ قَصِيرٌ هُنَا.

اسم لیت و منصوب / خبر لیت و مرفوع / اسم لان و منصوب / خبر لان و مرفوع

۲- كَأَنَّ الْمُشْتَرِيَّ مُتَرَدِّدٌ فِي شِرَاءِ الْبِضَاعَةِ؛ وَلَكِنَّ الْبَائِعَ عَازِمٌ عَلَى بَيْعِهَا.

اسم کان و منصوب / خبر کان و مرفوع / اسم لکن و منصوب / خبر لکن و مرفوع

۳- اِنْحَتْ عَنْ مَعْنَى «الْعَصَاة»^۳ فِي الْمُعْجَمِ؛ لَعَلَّ الْكَلِمَةَ مَكْتُوبَةٌ فِيهِ!

اسم لعل و منصوب / خبر لعل و مرفوع

۳- الْعَصَاةُ: اَبْمِيوه گیری

۲- الْبُنْيَانُ الْمَرْصُوصُ: ساختمان استوار

۱- الْبَعْثُ: رستاخیز

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ (۳): تَرْجِمْ هَذِهِ الْأَحَادِيثَ حَسَبَ قَوَاعِدِ الدَّرْسِ.

ثُمَّ عَيِّنِ اسْمَ لَا النَّافِيَةِ لِلْجِنْسِ وَ خَبِّرْهَا.

۱- لا خَيْرَ فِي قَوْلٍ إِلَّا مَعَ الْفِعْلِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
هیچ خبری در حرف زدن نیست مگر اینکه با عمل همراه شود

۲- لا جِهَادَ كَجِهَادِ النَّفْسِ. أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
هیچ جهادی مانند جهاد با نفس نیست

۳- لا لِبَاسٍ أَجْمَلُ مِنَ الْعَافِيَةِ. أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
هیچ لباسی زیباتر از سلامتی نیست

۴- لا فَفْرَ كَالْجَهْلِ وَلَا مِيرَاثَ كَالْأَدَبِ. أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
هیچ فقری مانند نادانی نیست و هیچ میراثی مانند ادب

۵- لا سَوْءَ أَسْوَأَ مِنَ الْكَذِبِ. أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيٌّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
هیچ بدی ای بدتر از دروغ گویی نیست

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ (۴): اِمْلَأِ الْفَرَاغَ فِي مَا يَلِي، ثُمَّ عَيِّنِ نَوْعَ «لَا» فِيهِ.

۱- ﴿... هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ...﴾ الزُّمَرُ: ۹
آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند برابرند؟

۲- ﴿وَلَا يَحْزُنكَ قَوْلُهُمْ إِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعاً...﴾ يُونُسُ: ۶۵
گفتارشان تو را محزون نکند؛ زیرا ارجمندی، همه برای خداست.

۳- ﴿ذَلِكَ الْكِتَابُ لَا رَيْبَ فِيهِ هُدًى لِّلْمُتَّقِينَ﴾ الْبَقَرَةُ: ۲
آن کتاب هیچ شک در آن نیست هدایتی برای پرهیزگاران است.

۴- ﴿لَا إِكْرَاهَ فِي الدِّينِ...﴾ الْبَقَرَةُ: ۲۵۶
هیچ اجباری در دین نیست.

۵- لا تُطْعَمُوا الْمَسَاكِينَ مِمَّا لَا تَأْكُلُونَ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
به فقرا از آنچه نمی‌خورید غذا ندهید.

۱- ما يلي: آنچه می‌آید ۲- الرّيب: شک

الْتَّمَارِين

الْتَّمَارِينُ الْأَوَّلُ: ضَعْ فِي الْفَرَاغِ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً لِلتَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةِ مِنْ مُعْجَمِ الدَّرْسِ.

- ١- آل نِحَاسٍ ..... عُنْصُرٌ فِلِزِّيٌّ كَالْحَدِيدِ مُوَصَّلٌ لِلْحَرَارَةِ وَ الْكَهْرَبَاءِ.
- ٢- آل لِحْمٍ ..... مَادَّةٌ حَمْرَاءٌ مِنْ جِسْمِ الْحَيَوَانِ تُصْنَعُ مِنْهُ أَطْعَمَةٌ.
- ٣- آل عَصَبٍ ..... خَيْطٌ أَبْيَضٌ فِي الْجِسْمِ يَجْرِي فِيهِ الْحِسُّ.
- ٤- آل لِحْمٍ ..... قِسْمٌ مِنَ الْجِسْمِ بَيْنَ الْجِلْدِ وَ الْعَظْمِ.
- ٥- آل طِينٍ ..... تَرَابٌ مُخْتَلِطٌ بِالْمَاءِ.

الْمَوْصَلُ: رَسَانَا حَمْرَاءُ: أَحْمَرُ الْخَيْطُ: نَخ

الْتَّمَارِينُ الثَّانِي: اسْتَخْرِجْ مِمَّا يَلِي الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

- ١- دَاوُوكَ فَيْكَ وَ مَا تُبْصِرُ ..... دَاوُوكَ مِنْكَ وَ لَا تَشْعُرُ
المُبْتَدَأُ وَ إِغْرَابُهُ: **متبدا و مرفوع** **متبدا و مرفوع**
- ٢- أَتَزَعَمُ أَنَّكَ جَزْمٌ صَغِيرٌ ..... وَ فَيْكَ انْطَوَى الْعَالَمُ الْأَكْبَرُ
اسْمُ التَّفْضِيلِ وَ مَحَلُّهُ الْإِغْرَابِيُّ: **اسم تفضيل - صفت و مرفوع**
- ٣- الْخَبَرَ وَ إِغْرَابُهُ: ..... هِرْسَهُ كَلِمَةً خَبَرٍ وَ مَرْفُوعٍ
النَّاسُ مِنْ جِهَةِ الْأَبَاءِ أَكْفَاءُ ..... أَبُوهُمُ آدَمٌ وَ الْأُمُّ حَوَاءُ
- ٤- الْجَمْعَ الْمَكْسَرَ: ..... هِرْسَهُ كَلِمَةً جَمْعٍ مَكْسَرٍ
وَ قَدَرُ كُلِّ أَمْرٍ مَا كَانَ يُحْسِنُهُ ..... وَ لِلرِّجَالِ عَلَى الْأَفْعَالِ أَسْمَاءُ
- ٥- فِعْلَ النَّهْيِ: ..... فِعْلَ النَّهْيِ
فَقُزْ بِعِلْمٍ وَ لَا تَطْلُبْ بِهِ بَدَلًا ..... قَالِ النَّاسُ مَوْتَى وَ أَهْلُ الْعِلْمِ أَحْيَاءُ
- ٦- اسْمَ الْفَاعِلِ: ..... اسْمَ الْفَاعِلِ
أَيُّهَا الْفَاخِرُ جَهْلًا بِالنَّسَبِ ..... إِنَّمَا النَّاسُ لِأُمَّمٍ وَ لِأَبِّ
- ٧- الْفِعْلَ الْمَجْهُولَ: ..... الْفِعْلَ الْمَجْهُولَ
هَلْ تَرَاهُمْ خُلِقُوا مِنْ فِضَّةٍ ..... أُمَّمٌ حَدِيدٌ أُمَّمٌ نِحَاسٍ أُمَّمٌ ذَهَبٌ
- ٨- الْفِعْلَ الْمُضَارِعَ: ..... الْفِعْلَ الْمُضَارِعَ
بَلْ تَرَاهُمْ خُلِقُوا مِنْ طِينَةٍ ..... هَلْ سِوَى لَحْمٍ وَ عَظْمٍ وَ عَصَبٍ
- ٩- الْجَارَ وَ الْمَجْرُورَ: ..... الْجَارَ وَ الْمَجْرُورَ
إِنَّمَا الْفَخْرُ لِعَقْلِ ثَابِتٍ ..... وَ حَيَاءٍ وَ عَفَافٍ وَ أَدَبٍ

الْتَّمَرِينُ الثَّلَاثُ: اِمْلًا الْفِرَاعَ فِي تَرْجَمَةِ مَا يَلِي؛ ثُمَّ عَيَّنْ نَوْعَ «لَا» فِيهِ.

- ۱- ﴿وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ...﴾ الْأَنْعَامُ: ۱۰۸ "لا" نهی
و کسانی را که به جای خدا فرا می‌خوانند **دشنام ندهید** که به خدا دشنام دهند ...
- ۲- ﴿يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ لَا يَحْزُنْكَ الَّذِينَ يُسَارِعُونَ فِي الْكُفْرِ...﴾ الْمَائِدَةُ: ۴۱ "لا" نهی
ای پیامبر، کسانی که در کفر شتاب می‌ورزند تو را **مجزون نکنند**.
- ۳- ﴿... رَبَّنَا وَلَا تَحْمِلْنَا^۲ مَا لَا طَاقَةَ لَنَا بِهِ...﴾ الْبَقَرَةُ: ۲۸۶ "لا" نهی
پروردگارا، آنچه توانش را هیچ نداریم بر ما **تحمیل نکن**...
- ۴- لَا يَرْحَمُ اللَّهُ مَنْ لَا يَرْحَمُ النَّاسَ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ "لا" نفی
خدا رحم نمی‌کند به کسی که به مردم **رحم نمی‌کند**...
- ۵- يَا حَبِيبِي، لَا شَيْءَ أَجْمَلُ مِنَ الْعَفْوِ عِنْدَ الْقُدْرَةِ. "لا" نفی جنس
ای دوست من، **هیچ چیز** زیباتر از بخشش به هنگام توانایی نیست.

۱- سَارَعٌ: شتافت   ۲- حَمَّلَ: تحمیل کرد

التَّمْرِينُ الرَّابِعُ:

تَرْجِمِ الْأَحَادِيثَ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

۱- كُلُّ طَعَامٍ لَا يُذَكَّرُ اسْمُ اللَّهِ عَلَيْهِ... لَا بَرَكَةَ فِيهِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (نَائِبُ الْفَاعِلِ وَنَوْعٌ لَا)

هیچ برکتی نیست در غذایی که اسم خدا بر آن ذکر نشده باشد

۲- لَا تَجْتَمِعُ خَصَلَتَانِ فِي مُؤْمِنٍ: الْبُخْلُ وَالْكَذِبُ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (فَاعِلٌ وَ مَرْفُوعٌ جَارٍ وَمَجْرُورٌ)

این دو خصلت در مومن جمع نمیشود خساست و دروغ

۳- لَا تَغْضَبْ، فَإِنَّ الْغَضَبَ مَفْسِدَةٌ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (فَاعِلٌ وَ مَرْفُوعٌ)

اسم ان و منصوب

غضب مکن، زیرا غضب مایهی تباهی است

۴- لَا فَقْرَ أَشَدَّ مِنَ الْجَهْلِ وَلَا عِبَادَةَ مِثْلَ التَّفَكُّرِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (الْمُضَافُ إِلَيْهِ وَنَوْعٌ لَا)

هیچ فقری مانند نادانی و هیچ عبادتی مانند تفکر نیست

۵- لَا تَسُبُّوا النَّاسَ فَتَكْتَسِبُوا الْعَدَاوَةَ بَيْنَهُمْ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (نَوْعٌ لَا وَ مُضَادٌّ عِدَاوَةٌ)

به مردم ناسزا نگویند، که با این کار در میان آنها دشمن پیدا می کنید

۶- لَا تُمَيِّتُوا الْقُلُوبَ بِكَثْرَةِ الطَّعَامِ وَالشَّرَابِ فَإِنَّ الْقَلْبَ يَمُوتُ كَالزَّرْعِ إِذَا كَثُرَ عَلَيْهِ الْمَاءُ.

مفعول و منصوب مضاف الیه و
مجرور
اسم ان و منصوب
مجرور به حرف جر
رَسُولُ اللَّهِ ﷺ (نَوْعٌ لَا، وَ إِعْرَابُ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطٌّ)

با خوردن و آشامیدن زیاد دلها را نمیرانید، زیرا همانگونه که زراعت بر اثر آب زیاد از بین میرود، قلبها نیز بر اثر پر خوری میمیرند

۷- حُدُّوا الْحَقَّ مِنْ أَهْلِ الْبَاطِلِ وَلَا تَأْخُذُوا الْبَاطِلَ مِنْ أَهْلِ الْحَقِّ كَوْنُوا نَقَادَ الْكَلَامِ.

مفعول و منصوب مضاف الیه و
مجرور
مفعول و منصوب
مجرور
عِيسَى بْنُ مَرْيَمَ عَلَيْهِ السَّلَامُ (نَوْعٌ لَا، وَ إِعْرَابُ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطٌّ)

سخن حق را از اهل باطل بپذیرید، و سخن باطل را از اهل حق قبول نکنید. نقاد کلام باشید

۱- الْمَفْسَدَةُ: مایه تباهی
۲- لَا تُمَيِّتُوا: نمیرانید ← (أَمَاتَ: میراند)
۳- حُدُّوا: بگریید ← (أَخَذَ: گرفت)

۴- كَوْنُوا: باشید ← (كَانَ: بود)

لِلتَّرْجَمَةِ: التَّمْرِينُ الْخَامِسُ

۱- جَلَسَ: نشست	جَلَسْنَا: ..... نشستیم	لا تَجَلِسُوا: نشینید / جمع مذکر مخاطب
	الْجَالِسُ: ..... نشسته	اجلسن: بنشینید / جمع مؤنث مخاطب
۲- أَجَلَسَ: نشانید	أَجَلِسُ: ..... بنشان	لا تُجَلِسِي: نشان / مفرد مؤنث مخاطب
	لَمْ يُجَلِسُوا: نشانده اند	سَيُجَلِسُ: خواهد نشانید
۳- عَلِمَ: دانست	قَدْ عَلِمْتَ: دانسته ای	لَمْ أَعْلَمْ: ندانسته ام
	إِعْلَمُ: ..... بدان	لا يَعْلَمُ: نمی داند
۴- عَلَّمَ: یاد داد	قَدْ يُعَلِّمُ: یاد می دهد	لَنْ يُعَلَّمَ: یاد نخواهد داد
	أُعَلِّمُ: ..... یاد می دهم	لِيُعَلِّمُ: باید یاد بدهد
۵- قَطَعَ: بُرید	قُطِعَ: ..... بریده شده	كَانَا يَقْطَعَانِ: داشتند میبریدند
	الْمَقْطُوعُ: بریده شده	لا تَقْطَعْ: ..... نبر
۶- انْقَطَعَ: بُریده شد	ما انْقَطَعَ: ..... بریده نشد	سَيَنْقَطِعُ: بریده خواهد شد
	الانقطاع: ..... بریده شدن	لَنْ يَنْقَطِعَ: بریده نخواهد شده
۷- غَفَرَ: آمرزید	قَدْ غَفَرَ: آمرزیده است	لا يُغْفَرُ: آمرزیده نشد
	الْمَغْفُورُ: آمرزیده شده	الْغَفَّارُ: بسیار آمرزنده
۸- اسْتَغْفَرَ: آمرزش خواست	قَدْ اسْتَغْفَرْتُمْ: آمرزش خواسته اید	الاستغفار: آمرزش خواستن
	لا يَسْتَغْفِرُونَ: آمرزش نمیخواهند	أَسْتَغْفِرُ: آمرزش میخواهم

الْتَّمَرِينَ السَّادِسُ: عَيْنِ اسْمِ الْفَاعِلِ، وَ اسْمِ الْمَفْعُولِ، وَ اسْمِ الْمُبَالَغَةِ، وَ اسْمِ الْمَكَانِ، وَ اسْمِ التَّفْضِيلِ فِي هَذِهِ الْعِبَارَاتِ؛ ثُمَّ عَيْنُ تَرْجَمَةَ الْكَلِمَاتِ الْحَمْرَاءِ.

۱- ﴿سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى﴾ (الإشراء: ۱)
پاک است آن [خدایی] که بنده اش را شبانه از مسجد الحرام تا مسجد الاقصی حرکت داد.

۲- ﴿... وَ جَادِلْهُمْ بَالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ...﴾ (النحل: ۱۲۵)
و با آنان با [شیوه‌ای] که نکوتر است بحث کن. قطعاً پروردگارت به [حال] کسی که از راهش گم شده، داناتر است.

۳- ﴿... يَقُولُونَ بِأَفْوَاهِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ وَ اللَّهُ أَعْلَمُ بِمَا يَكْتُمُونَ﴾ (آل عمران: ۱۶۷)
با دهان‌هایشان (زبان‌هایشان) چیزی را می‌گویند که در دل‌هایشان نیست و خدا به آنچه پنهان می‌کنند داناتر است.

۴- ﴿وَ مَا أَتْرَبْتَنِي نَفْسِي إِنَّ النَّفْسَ لَأَمَّارَةٌ بِالسُّوءِ إِلَّا مَا رَحِمَ رَبِّي...﴾ (یوسف: ۵۳)
و نفسم را بی‌گناه نمی‌شمارم؛ زیرا نفس، بسیار دستور دهنده به بدی است؛ مگر اینکه پروردگارم رحم کند.

۵- ﴿قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ﴾ (المؤمنون: ۲ و ۱)
به راستی که مؤمنان رستگار شده‌اند؛ همانان که در نمازشان فروتن‌اند.

۶- ﴿... قَالُوا لَا عِلْمَ لَنَا إِنَّكَ أَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ﴾ (المائدة: ۱۰۹)
گفتند: هیچ دانشی نداریم؛ قطعاً تو بسیار دانای نهایها هستی.

۷- ﴿... وَ أَحْسِنُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ﴾ (البقرة: ۱۹۵)
و نیکی کنید؛ زیرا خدا نیکوکاران را دوست می‌دارد.

۸- ﴿وَ جَعَلْنَا السَّمَاءَ سَقْفًا مَحْفُوظًا...﴾ (الأنبياء: ۳۲)
و آسمان را سقفی نگه‌داشته شده قرار دادیم.

التمرین السابغ: ضَع في الفراغ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً.

- ۱- قَالَ الْإِمَامُ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ: « ..... أَحْسَنَ الْحَسَنِ الْخُلُقُ الْحَسَنُ.»
(أَنْ إِنْ لِكِنَّ)
- ۲- سِئَلَ الْمُدِيرُ: أ فِي الْمَدْرَسَةِ طَالِبٌ؟ فَأَجَابَ: « ..... طَالِبٌ هُنَا.»
(لِأَنَّ لَا فَإِنَّ)
- ۳- حَضَرَ السُّيَّاحُ فِي قَاعَةِ الْمَطَارِ؛ ..... الدَّلِيلَ لَمْ يَحْضُرْ.
(أَنْ لِكِنَّ لَعَلَّ)
- ۴- تَمَنَّى الْمُزَارِعُ: « ..... الْمَطَرُ يَنْزِلُ كَثِيرًا! »
(كَأَنَّ لِأَنَّ لَيْتَ)
- ۵- لِمَاذَا يَبْكِي الطِّفْلُ؟ ..... جَائِعٌ.
(أَنَّهُ لِأَنَّهُ لَيْتَ)

مرکز مشاوره تحصیلی

علیرضا افشار

التَّامِرِينَ الثَّامِنُ: ضَعُ فِي الْفَرَاغِ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً.

- ۱- ﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ ..... وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ﴾ غافر: ۵۵
 حَقٌّ حَقًّا حَقَّ
- ۲- ﴿وَأَوْفُوا بِالْعَهْدِ إِنَّ ..... كَانَ مَسْئُولًا﴾ الإسراء: ۳۴
 الْعَهْدُ الْعَهْدَ الْعَهْدِ
- ۳- ﴿إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ ..... مِنَ الْمُحْسِنِينَ﴾ الأعراف: ۵۶
 قَرِيبٌ قَرِيبًا قَرِيبٍ
- ۴- ﴿وَاسْتَغْفِرُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ ..... رَحِيمٌ﴾ البقرة: ۱۹۹
 غَفُورٌ غَفُورًا غَفُورٍ
- ۵- إِنَّكُمْ ..... حَتَّىٰ عَنِ الْبِقَاعِ وَ الْبُهَائِمِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ
 مَسْئُولٌ مَسْئُولُونَ مَسْئُولِينَ
- ۶- إِنَّ أَحْسَنَ الْحَسَنِ ..... الْحَسَنُ. الْإِمَامُ الْحَسَنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 الْخُلُقُ الْخُلُقُ الْخُلُقِ
- ۷- إَعْلَمُوا أَنَّ ..... النَّاسِ إِلَيْكُمْ مِنْ نِعَمِ اللَّهِ عَلَيْكُمْ. الْإِمَامُ الْحُسَيْنُ عَلَيْهِ السَّلَامُ
 حَوَائِجُ حَوَائِجَ حَوَائِجٍ

عربی دوازدهم

الدَّرْسُ الثَّانِي

وَاللَّهِ، لَوْ أُعْطِيَتْ الْأَقَالِيمَ السَّبْعَةَ بِمَا تَحْتِ
أَفْلَاكِهَا عَلَيَّ أَنْ أَغْصِي اللَّهَ فِي نَمْلَةٍ أَسْلُبُهَا
جُلْبَ شَعِيرَةٍ، مَا فَعَلْتُ.

الإمام عليّ عليه السلام

به خدا، اگر سرزمین‌های هفتگانه با هرچه زیر آسمان‌هایشان هست به من
داده می‌شد تا در مورد مورچه‌ای از خدا نافرمانی کنم و پوستِ جویی را از
آن به زور بگیرم، انجام نمی‌دادم.

تهیه و تدوین

مهندس حسین خلیلی

حَوَّلِ النَّصَّ

أ. ضَعِ فِي الْفَرَاغِ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ.

- ١- بَعْدَ اخْتِرَاعِ الدِّينَامِيْتِ، اِزْدَادَتِ **الحروب** وَ كَثُرَتْ وَ سَائِلُ الْقَتْلِ وَ التَّخْرِيْبِ بِهَذِهِ الْمَادَّةِ.
- ٢- اَقْبَلَ عَلَي شِرَاءِ الدِّينَامِيْتِ رُوْسَاءُ شَرِكَاتِ الْبِنَاءِ وَ **المناجم** وَ الْقُوَاتُ الْمُسَلَّحَةُ.
- ٣- تُمْنَحُ جَائِزَةُ نُوْبِلٍ فِي كُلِّ **سنة**..... اِلَى مَنْ يُفِيْدُ الْبَشَرِيَّةَ فِي مَجَالَاتٍ مُحَدَّدَةٍ
- ٤- كَانَ **والد**..... نُوْبِلٍ قَدْ اَقَامَ مَصْنَعًا لِصِنَاعَةِ مَادَّةِ «النِّيْتروغليسرين».
- ٥- قَامَ الْفَرْدُ بِاِنْشَاءِ عَشْرَاتِ الْمَصَانِعِ وَ الْمَعَامِلِ فِي **عشرين** دَوْلَةٍ.
- ٦- بَنَى نُوْبِلٌ مُخْتَبِرًا وَلَكِنَّهُ اِنْفَجَرَ وَ اِنْهَدَمَ، وَ تَسَبَّبَ بِقَتْلِ **اخيه الاصغر**

ب. عَيِّنِ الصَّحِيْحَ وَالْخَطَأَ حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ.

- ١- لَمْ يَكُنْ لِاخْتِرَاعِ الدِّينَامِيْتِ تَأْثِيْرٌ فِي تَسْهِيْلِ الْاَعْمَالِ الصَّعْبَةِ كَحَفْرِ الْاَنْفَاقِ وَ شَقِّ الْقَنَوَاتِ. ❌
- ٢- خَافَ نُوْبِلٌ اَنْ يَذْكُرَهُ النَّاسُ بِالسَّوْءِ بَعْدَ مَوْتِهِ؛ لِذَلِكَ فَقَدَ بَنَى مُوَسَّسَةً «جَائِزَةُ نُوْبِلِ». ✔️
- ٣- الَّذِيْنَ حَصَلُوا عَلَي جَوَائِزِ نُوْبِلٍ خِلَالَ السَّنَوَاتِ الْمَاضِيَةِ كَانُوا كُلُّهُمْ اَهْلًا لِذَلِكَ. ✔️
- ٤- لِكُلِّ اخْتِرَاعٍ عِلْمِيٍّ وَ اِبْتِكَارٍ فِي التَّقْنِيَّةِ وَجْهٌ نَافِعٌ، وَ وَجْهٌ مُضِرٌّ. ✔️
- ٥- اِنَّ الْمُخْتَرَعَاتِ الْحَدِيْثَةَ سَاعَدَتِ الْبَشَرَ لِتَسْهِيْلِ اُمُوْر الْحَيَاةِ. ❌
- ٦- كَانَ غَرَضُ نُوْبِلٍ مِنْ اخْتِرَاعِ الدِّينَامِيْتِ اِشَاعَةُ الْحُرُوْبِ. ❌

در زبان عربی بسیاری از اوقات قید حالت در انتهای جمله می آید؛ مانند:

وَقَفَ الْمُهَنْدِسُ الشَّابُّ فِي الْمَصْنَعِ مُبْتَسِمًا.

اللَّاعِبُونَ الْإِيرَانِيُّونَ رَجَعُوا مِنَ الْمُسَابَقَةِ مُبْتَسِمِينَ.

هَاتَانِ الْبِنَاتَانِ قَامَتَا بِجَوْلَةٍ عِلْمِيَّةٍ فِي الْإِنْتَرْنِتِ مُبْتَسِمَتَيْنِ.

إِخْتَبِرْ نَفْسَكَ. عَيِّنِ «الْحَالَ» فِي الْجُمَلِ التَّالِيَةِ.

۱- وَصَلَ الْمُسَافِرَانِ إِلَى الْمَطَارِ مُتَأَخِّرِينَ وَرَكِبَا الطَّائِرَةَ.

۲- تَجْتَهَدُ الطَّالِبَةُ فِي آدَاءِ وَاجِبَاتِهَا رَاضِيَةً وَتُسَاعِدُ أُمَّهَا.

۳- يُشَجِّعُ الْمُتَفَرِّجُونَ فَرِيقَهُمُ الْفَائِزَ فَرِحِينَ.

۴- الطَّالِبَتَانِ تَفَرَّانِ دُرُوسَهُمَا مُجَدَّتَيْنِ.

۱- جَوْلَةٌ عِلْمِيَّةٌ: گردش علمی

گاهی قید حالت به صورت جمله اسمیه همراه با حرف «واو حالیه» و به دنبال آن یک ضمیر می آید؛ مثال:

الف. رَأَيْتُ الْفَلَّاحَ وَ هُوَ يَجْمَعُ الْمَحْصُولَ.	ب. أَشَاهِدُ قَاسِمًا وَ هُوَ جَالِسٌ بَيْنَ الشَّجَرَتَيْنِ.
کشاورز را دیدم، در حالی که محصول را جمع می کرد.	قاسم را می بینم، درحالی که میان دو درخت نشسته است.
	

در جمله الف قید حالت به صورت ماضی استمراری ترجمه می شود.

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ. تَرْجِمِ الْآيَاتِ الْكَرِيمَةَ، ثُمَّ عَيِّنِ «الْحَالَ».

۱- ﴿... وَ خُلِقَ الْإِنْسَانُ ضَعِيفًا﴾ النِّسَاءُ: ۲۸

انسان ضعیف خلق شد

۲- ﴿وَلَا تَهِنُوا أَوْ لَا تَحْزَنُوا وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ...﴾ آلِ عِمْرَانَ: ۱۳۹

سست نشوید و ناراحت نباشید در حالی که شما برتر هستید

۳- ﴿كَانَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً فَبَعَثَ اللَّهُ النَّبِيِّينَ مُبَشِّرِينَ...﴾ الْبَقَرَةَ: ۲۱۳

مردم امتی یکپارچه بودند پس خداوند پیامبرانی را بشارت دهنده مبعوث کرد

۴- ﴿يَا أَيُّهَا النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَّةُ * ارْجِعِي إِلَىٰ رَبِّكِ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً﴾ الْفَجْرِ: ۲۷ و ۲۸

ای نفس مطمئن بسوی پروردگار خود بازگرد درحالی که خشنود و مورد رضایت هستی

۵- ﴿إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ

وَهُمْ رَاكِعُونَ﴾ الْمَائِدَةَ: ۵۵

سرپرست و ولی شما، تنها خداست و پیامبر او و آنها که ایمان آورده اند؛ همانها که نماز را برپا میدارند و در حال رکوع، زکات میدهند.

۱- لَا تَهِنُوا؛ سُتْ نَشْوِيد (وَهَنَ -) ۲- يُؤْتُونَ؛ می دهند (آتَى، يُؤْتِي)

التَّمارين

التَّمْرينُ الْأَوَّلُ: اِبْحَثْ فِي مُعْجَمِ الدَّرْسِ عَنِ كَلِمَةٍ مُنَاسِبَةٍ لِلتَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةِ.

- ۱- أُسْلُوبٌ أَوْ فَنٌّ فِي **إِنْجَازِ** عَمَلٍ، أَوْ طَرِيقٌ يَخْتَصُّ بِمِهْنَةٍ، أَوْ عِلْمٌ الصَّنَاعَةِ الْحَدِيثَةِ. .... **التقنيه**
- ۲- مَمَرٌ تَحْتَ الْأَرْضِ أَوْ فِي الْجَبَلِ، طَوْلُهُ أَكْثَرُ مِنْ عَرْضِهِ، لَهُ مَدْخَلٌ وَ مَخْرَجٌ. .... **النفق**
- ۳- مِنتَقَةٌ مُرْتَفَعَةٌ فَوْقَ سَطْحِ الْأَرْضِ، أَصْغَرُ مِنَ الْجَبَلِ. .... **التل**
- ۴- مَكَانُ الذَّهَبِ وَ الْفِضَّةِ وَ النُّحَاسِ وَ نَحْوِهَا فِي الْأَرْضِ. .... **المنجم**
- ۵- الَّذِي يَسْعَى فِي إِنْجَازِ عَمَلِهِ، وَ لَا يَشْعُرُ بِالتَّعَبِ. .... **الدؤوب**
- ۶- وَزْنٌ يُعَادِلُ أَلْفَ كِيلُوغَرَامٍ. .... **الطن**

التَّمْرينُ الثَّانِي: اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ؛ ثُمَّ عَيِّنْ تَرْجَمَةَ الْكَلِمَاتِ الْحَمْرَاءِ، وَ عَيِّنِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

الْخُطْبَةُ الْمِثْنَانِ وَ الرَّابِعَةَ وَ الْعِشْرُونَ مِنْ نَهْجِ الْبَلَاغَةِ

... وَ اللَّهُ، **لَوْ أُعْطِيتُ** الْأَقَالِيمَ السَّبْعَةَ بِمَا تَحْتَ أَفْلَاكِهَا عَلَيَّ أَنْ أَعْصِيَ اللَّهَ فِي نَمَلَةٍ **أَسْلُبُهَا** **جَلْبٌ** **شَعِيرَةٌ**، مَا فَعَلْتُ. وَإِنَّ دُنْيَاكُمْ عِنْدِي لَأَهْوَنُ^٥ مِنْ وَرَقَةٍ فِي فَمِ **جَرَادَةٍ** **تَقْضُمُهَا**٦. مَا لِعَلِّي^٧ وَ لِتَعِيمٍ^٨ يَفْنَى وَ لَذَّةٍ لَا تَبْقَى؟! نَعُودُ بِاللَّهِ مِنْ **سُبَاتِ الْعَقْلِ** وَ **قُبْحِ الزَّلِيلِ** وَ بِهِ نَسْتَعِينُ^٩.

خطبه دويست و بيست و چهارم نهج البلاغه

به خدا، اگر سرزمین‌های هفتگانه با هرچه زیر آسمان‌هایشان هست به من داده می‌شد تا در مورد مورچه‌ای از خدا نافرمانی کنم و پوست جویی را از آن به زور بگیرم، انجام نمی‌دادم؛ و بی‌گمان دنیايتان نزد من از برگی در دهان ملخی که آن را می‌جود، پست‌تر است. علی را چه کار با نعمتی که نابود می‌شود و لذتی که نمی‌ماند؟! از به خواب رفتن خرد و زشتی لغزش به خدا پناه می‌بریم و از او یاری می‌جوئیم.

- ۱- إِنْجَازُ: اِنْجَام
- ۲- سَلَبٌ: أَخَذَ مِنْهُ فَهَرَأَ
- ۳- الْجَلْبُ: قِشْرُ النَّبَاتِ وَ حَشْبُهُ
- ۴- الشَّعِيرَةُ: حَبَّةُ نَبَاتٍ
- ۵- الْأَهْوَنُ: الْأَحْفَرُ
- ۶- الْجَرَادُ: حَشْرَةٌ مُضِرَّةٌ تَأْكُلُ الْمَحَاصِيلَ الزَّرَاعِيَّةَ وَ النَّبَاتَاتِ
- ۷- قَضَمَ: كَسَرَ بِأَطْرَافِ أَسْنَانِهِ
- ۸- التَّعِيمُ: الْأَمَالُ، الْجَنَّةُ
- ۹- السُّبَاتُ: النَّوْمُ الْحَفِيفُ
- ۱۰- اسْتَعَانَ: طَلَبَ الْمُسَاعَدَةَ

۱- إعراب هذه الكلمات.

نَمْلَةٌ مجرور به حرف جر جُلِبَ: مفعول ومنصوب

الْعَقْلِ: مضاف إليه جَرَادَةٌ: مضاف إليه و مجرور

۲- نَوْعَ فِعْلٍ «فَعَلْتُ» و صِيغَتُهُ: ماضى منفى - مفرد مذكر غائب

۳- نَوْعَ فِعْلٍ «تَقَضَّمُ» و صِيغَتُهُ: فعل مضارع - مفرد مونث غائب

۴- جَمْعَيْنِ لِلتَّكْسِيرِ فِي النَّصِّ: الاقالم - افلاك

۵- اَلْفِعْلُ الْمَجْهُولُ فِي النَّصِّ: اُعْطِيْتُ

۶- عَدَدَ الْاَفْعَالِ فِي النَّصِّ: تسعه

التَّمْرِينُ الثَّلَاثُ: صَخٌ فِي الدَّائِرَةِ الْعَدَدِ الْمُنَاسِبِ. «كَلِمَةٌ وَاحِدَةٌ زَائِدَةٌ»

۱- اَلْقَنَاةُ ② تَرَابٌ مُخْتَلِطٌ بِالْمَاءِ، وَ قَدْ يُسَمَّى بِذَلِكَ وَ اِنْ زَالَتْ^۱ عَنْهُ الرُّطوبَةُ.

۲- اَلْفِيزِيَاءُ ⑤ شَرِيْطٌ يَسْتَعْمِلُهُ رُكَّابُ الطَّائِرَاتِ وَ السَّيَّارَاتِ لِلنَّجَاةِ مِنَ الْخَطْرِ.

۳- اَلطَّيْنُ ② عِلْمٌ يَبْحَثُ عَنْ خَصَائِصِ الْمَوَادِّ وَ الظَّوَاهِرِ الطَّبِيعِيَّةِ وَ الطَّاقَةِ.

۴- اَلتَّلَالُ ⑥ حَشْرَةٌ تَأْكُلُ الْمَحَاصِلَ الزَّرَاعِيَّةَ تَسْتِطِيعُ اَنْ تَقْفَزَ مِثْرًا وَاحِدًا.

۵- حِرَامُ الْاَمَانِ ① نَهْرٌ وَاَسْعٌ اَوْ ضَيْقٌ^۲ لِحَرَكَةِ الْمِيَاهِ مِنْ مَكَانٍ اِلَى اٰخَرَ.

۶- اَلْجَرَادَةُ

۱- زَالٌ: سپری و نابود شد ۲- الضَّيْقُ: تنگ

التَّمْرِينُ الرَّابِعُ:

لِلتَّرْجَمَةِ. (هَلْ تَعْلَمُ أَنْ ... ؟)

- ۱- ... تَلْفُظَ «گ» وَ «چ» وَ «ژ» مَوْجُودٌ فِي اللِّهْجَاتِ العَرَبِيَّةِ الدَّارِجَةِ كَثِيرًا؟
تلفظ حروف گ چ ژ در لهجه های عامیانه عربی به وفور وجود دارد
- ۲- ... المَغُولَ اسْتَطَاعُوا أَنْ يَهْجُمُوا عَلَى الصِّينِ عَلَى رَغْمِ بِنَاءِ سُوْرٍ عَظِيمٍ حَوْلَهَا؟
مغولها علی رغم دیوار بزرگی که دور چین بود موفق شدند به آن کشور حمله کنند
- ۳- ... الحوتَ يُصَادُ لِاسْتِخْرَاجِ الزَّيْتِ مِنْ كَبِدِهِ لِصِنَاعَةِ مَوَادِّ التَّجْمِيلِ؟
نهنگ برای استخراج ماده ای از کبدش برای ساخت مواد آرایشی صید میشود
- ۴- ... الخُفَّاشُ هُوَ الحَيَوَانُ اللَّبُونُ الوَحِيدُ الَّذِي يَقْدِرُ عَلَى الطَّيْرَانِ؟
خفاش حیوان پستاندار تنهایی است که قادر به پرواز کردن است

۳- مَوَادُّ التَّجْمِيلِ: مواد آرایشی

۲- السُّور: دیوار

۱- الدَّارِجَة: عامیانه

۴- الطَّيْرَان: پرواز، پرواز کردن

۵- ... عَدَدَ التَّمَلِّ فِي الْعَالَمِ يَفُوقُ عَدَدَ الْبَشَرِ بِمَلْيُونِ مَرَّةٍ تَقْرِيْبًا؟

تعداد مورچه ها در دنیا تقریبا بیش از یک میلیون برابر تعداد آدمهاست

۶- ... طيسفون فُرَبَ بَغْدَادِ كَانَتْ عَاصِمَةَ السَّاسَانِيِّينَ؟

طیسفون در نزدیکی بغداد پایتخت ساسانیان بود

۷- ... حَجَمَ دُبُّ الْبَانْدَا ۲ عِنْدَ الْوِلَادَةِ أَصْغَرَ مِنْ الْفَأْرِ؟

اندازه می خرس پاندا در زمان تولد از موش کوچکتر است

۸- ... الزَّرَافَةُ بِكَمَاءٍ لَيْسَتْ لَهَا أَحْبَالٌ صَوْتِيَّةٌ ۳؟

زرافه لالی است که تار صوتی ندارد

۹- ... وَرَقَّةَ الزَّيْتُونِ رَمَزٌ ۴ السَّلَامِ؟

برگ زیتون علامت صلح است

۲- دُبُّ الْبَانْدَا: خرس پاندا

۱- الْعَاصِمَةُ: پایتخت «جمع: الْعَوَاصِمِ»

۴- الرَّمَزُ: نماد، سمبل «جمع: الرُّمُوزِ»

۳- الْأَحْبَالُ الصَّوْتِيَّةُ: تارهای صوتی «الأحبال: جمع/ الحبل: مفرد»

■ به بیان ویژگی‌های دستوری کلمه بیرون از جمله، در زبان عربی «التَّحْلِيلُ الصَّرْفِيُّ» می‌گویند.

■ به ذکر نقش دستوری کلمه یعنی جایگاه آن در جمله و علامت انتهای کلمه در زبان عربی «اعراب» می‌گویند.

التَّمْرِينُ الْخَامِسُ: عَيْنِ الصَّحِيحِ فِي التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ وَ الْإِعْرَابِ لِمَا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِخَطِّ. {الْعُمَّالُ الْمُجْتَهِدُونَ يَشْتَغِلُونَ فِي الْمَصْنَعِ} {نَجَحَتِ الطَّالِبَاتُ فِي الْإِمْتِحَانِ}.

1-	الْعُمَّالُ	✓ أ. إِسْمٌ، جَمْعٌ تَكْسِيرٍ، إِسْمٌ فَاعِلٍ، مُعْرَفٌ بِأَلٍ، مُعْرَبٌ ب. إِسْمٌ مُبَالَغَةٌ، جَمْعٌ مُكَسَّرٌ وَ مُفْرَدُهُ «الْعَامِلُ»	مُبْتَدَأٌ وَ مَرْفُوعٌ بِالضَّمَّةِ فَاعِلٌ وَ مَرْفُوعٌ بِالضَّمَّةِ
2-	الْمُجْتَهِدُونَ	✓ أ. إِسْمٌ فَاعِلٍ، جَمْعٌ مُذَكَّرٌ سَالِمٌ، مُعْرَفٌ بِأَلٍ ب. إِسْمٌ مَفْعُولٌ، مُنْتَى، مُذَكَّرٌ، نَكْرَةٌ، مَبْنِيٌّ	صِفَةٌ وَ مَرْفُوعَةٌ بِالتَّبَعِيَّةِ لِمَوْصُوفِهَا مُضَافٌ إِلَيْهِ وَ مَجْرُورٌ بِ «و» فِي «وَن»
3-	يَشْتَغِلُونَ	✓ أ. فِعْلٌ، جَمْعٌ مُذَكَّرٌ غَائِبٌ، ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ مِنْ بَابِ إِفْتِعَالٍ، مَعْلُومٌ، لَازِمٌ ب. فِعْلٌ مُضَارِعٌ، جَمْعٌ مُذَكَّرٌ مُخَاطَبٌ، مَجْهُولٌ، ثَلَاثِيٌّ مُجَرَّدٌ، مُتَعَدِّ فَاعِلٌ	خَبَرٌ ^۱
4-	الْمَصْنَعِ	✓ أ. إِسْمٌ مَفْعُولٌ، مُفْرَدٌ، مُعْرَفٌ بِأَلٍ ب. إِسْمٌ مَكَانٍ، مُفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مَعْرِفَةٌ	مُضَافٌ إِلَيْهِ وَ مَجْرُورٌ مَجْرُورٌ بِحَرْفِ جَرٍّ (فِي الْمَصْنَعِ: جَارٌ وَ مَجْرُورٌ)
5-	نَجَحَتِ	✓ أ. فِعْلٌ مَاضٍ ^۲ ، مُفْرَدٌ مُذَكَّرٌ مُخَاطَبٌ، ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ مِنْ بَابِ إِفْعَالٍ، مَجْهُولٌ ب. فِعْلٌ مَاضٍ، مُفْرَدٌ مُؤَنَّثٌ غَائِبٌ، ثَلَاثِيٌّ مُجَرَّدٌ، مَعْلُومٌ، لَازِمٌ	
6-	الطَّالِبَاتُ	✓ أ. مَصْدَرٌ، جَمْعٌ مُذَكَّرٌ سَالِمٌ، مُعْرَفٌ بِأَلٍ ب. إِسْمٌ فَاعِلٍ، جَمْعٌ مُؤَنَّثٌ سَالِمٌ، مَعْرِفَةٌ	مُبْتَدَأٌ وَ مَرْفُوعٌ بِالضَّمَّةِ فَاعِلٌ وَ مَرْفُوعٌ بِالضَّمَّةِ
7-	الْإِمْتِحَانِ	✓ أ. مَصْدَرٌ مِنْ بَابِ إِفْتِعَالٍ، مُفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مُعْرَفٌ بِأَلٍ ب. إِسْمٌ تَفْضِيلٍ، مُفْرَدٌ، مُذَكَّرٌ، مَعْرِفَةٌ بِالْعَلَمِيَّةِ ^۳	مَجْرُورٌ بِحَرْفِ جَرٍّ (فِي الْإِمْتِحَانِ: جَارٌ وَ مَجْرُورٌ) صِفَةٌ وَ مَجْرُورَةٌ بِالتَّبَعِيَّةِ لِمَوْصُوفِهَا

۱- ذکر اعراب خبر، وقتی به صورت فعل است، از اهداف کتاب نیست. ۲- فِعْلٌ مَاضٍ: فعل ماضی

۳- مَعْرِفَةٌ بِالْعَلَمِيَّةِ: معرفه به علم بودن

الْتَّمْرِينُ السَّادِسُ: لِلتَّرْجَمَةِ.

۱- کَتَبَ: نوشت

قَدْ كَتَبَ التَّمْرِينُ:	لِمَ لَا تَكْتُبِينَ دَرَسَكِ؟
تمرین نوشته شد	چرا درست را ننوشتی
لَمْ تَكْتُبِي شَيْئًا:	
چیزی ننوشتی - مفرد مونث مخاطب	

۲- تَكَاتَبَ: نامه نگاری کرد

أَلصَّدِيقَانِ تَكَاتَبَا:	أَيُّهَا الصَّدِيقَانِ، تَكَاتَبَا:
آن دو دوست نامه نگاری کردند	ای دوستان نامه نگاری کنید
تَكَاتَبَ الرَّمِيلَانِ:	
آن دو همکار نامه نگاری کردند	

۳- مَنَعَ: بازداشت، منع کرد

مُنَعْتُ عَنِ الْمَوَادِّ السُّكَّرِيَّةِ:	لَا تَمْنَعْنَا عَنِ الْخُرُوجِ:
از مواد شیرین منع شدم	ما را از خروج منع نکن
شَاهِدُنَا مَانِعًا بِالطَّرِيقِ:	
ما را در راه یک مانع دیدیم	

۴- اِمْتَنَعَ: خودداری کرد

كَانَ الْحَارِسُ قَدْ اِمْتَنَعَ عَنِ النَّوْمِ:	لَا تَمْتَنِعُوا عَنِ الْمُطَالَعَةِ:
نگهبان از خواب خودداری کرده بود	از مطالعه خودداری نکنید
لَنْ نَمْتَنَعَ عَنِ الْخُرُوجِ:	
از خروج خودداری نخواهیم کرد	

۵- عَمِلَ: کار کرد، عمل کرد

لِمَ مَا عَمِلْتُمْ بِوَأَجِبَاتِكُمْ؟	أَتَعْمَلُونَ فِي الْمَصْنَعِ؟
چرا به وظایفتان عمل نکردید	آیا در کارخانه کار میکنید؟
الْعَمَّالُ مَشْغُولُونَ بِالْعَمَلِ:	
کارگران مشغول به کار هستند	

۶- عَامَلَ: رفتار کرد

إِلَهِي، عَامِلْنَا بِفَضْلِكَ:	إِلَهِي، لَا تُعَامِلْنَا بِعَدْلِكَ:
خدایا با فضل خود با ما رفتار کن	خدایا با عدل خود با ما رفتار نکن
كَانُوا يُعَامِلُونَنَا جَيِّدًا:	
با ما به خوبی رفتار کردند	

۷- ذَكَرَ: یاد کرد

قَدْ ذَكَرَ الْمُؤْمِنُ رَبَّهُ:	ذَكَرْتَ بِالْخَيْرِ:
مؤمن پروردگارش را یاد کرده است	به نیکی از تو یاد شد
قَدْ يَذْكُرُ الْأُسْتَاذُ تَلَامِيذَهُ الْقُدَمَاةَ:	
استاد دانش آموزان قدیمی خود را یاد میکند	

۸- تَذَكَّرَ: به یاد آورد

جَدِّي وَ جَدَّتِي تَذَكَّرَانِي:	سَيَتَذَكَّرُنَا الْمُدْرَسُ:
پدربزرگ و مادربزرگم مرا به یاد آوردند	مدرس ما را به یاد خواهد آورد
لَا أَتَذَكَّرُكَ يَا زَمِيلِي:	
تو را به یاد نیاوردم ای همکارم	

عَيْنِ «الْحَالِ» فِي الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةِ: التَّمْرِينُ السَّابِعُ:

۱- أَقْوَى النَّاسِ مَنْ انْتَصَرَ عَلَى غَضَبِهِ سَهْلًا.

قویترین مردم کسی است که بر خشم خود به آسانی پیروز میشود

۲- مَنْ عَاشَ بِوَجْهَيْنِ، مَاتَ خَاسِرًا لَا وَجْهَ لَهُ.

کسی که ریاکارانه زندگی کند، بازیان می میرد در حالی که صورتی ندارد

۳- عِنْدَ وَقُوعِ الْمَصَائِبِ تَذْهَبُ الْعِدَاوَةُ سَرِيعَةً.

در زمان سختی، دشمنی ها سریعتر از بین میروند

۴- مَنْ أَذْنَبَ ۲ وَ هُوَ يَضْحَكُ، دَخَلَ النَّارَ وَ هُوَ يَبْكِي.

کسی که گناه میکند در حالی که خوشحال و خندان است، گریان وارد آتش خواهد شد

۵- يَبْقَى الْمُحْسِنُ حَيًّا وَ إِنْ نُقِلَ إِلَىٰ مَنَازِلِ الْأَمْوَاتِ.

نیکوکار همواره زنده خواهد ماند حتی اگر وارد خانه های اموات شود

۶- إِذَا طَلَبْتَ أَنْ تَنْجَحَ فِي عَمَلِكَ فَفُؤْمٌ بِهِ وَحِيدًا وَ لَا تَتَوَكَّلْ عَلَى النَّاسِ.

وقتی میخواهی در کار خود پیروز شوی به تنهایی انجامش بده و به مردم توکل مکن

۱- انْتَصَرَ: پیروز شد ۲- أَذْنَبَ: گناه کرد

عربی دوازدهم انسانی

الذرس الثابث

۳

﴿فَبِمَا رَحْمَةٍ مِنَ اللَّهِ لِنْتَ لَهُمْ وَلَوْ كُنْتَ فَظًّا
غَلِيظَ الْقَلْبِ لَانْفَضُّوا مِنْ حَوْلِكَ...﴾

آل عمران: ۱۵۹

پس به [برکت] رحمتی از سوی خدا با آنان نرمخو شدی، و اگر تندخو و سنگدل بودی، بی‌گمان از اطرافت پراکنده می‌شدند.

تهیه و تدوین

مهندس حسین خلیلی

حَوْلَ النَّصِّ

أ. أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ التَّالِيَةِ مُسْتَعِينًا بِالنَّصِّ.

- ١- ما قَالَتِ الشَّيْمَاءُ لِلْمُسْلِمِينَ حِينَ وَقَعَتْ فِي الْأَسْرِ؟
قَالَتْ لَهُمْ إِنِّي لِأُخْتِ النَّبِيِّ
- ٢- كَمْ دِينَارًا أَمَرَ أَنْوَشِرَوَانُ أَنْ يُعْطَى الْفَلَّاحُ؟
أَمْرٌ أَنْ يُعْطَى الْفَلَّاحُ أَلْفَ دِينَارٍ
- ٣- مِنْ أَيِّ شَيْءٍ أَنْزَعَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ؟
ذَلِكَ الرَّجُلُ لَمْ يَقْبَلْ بِنْتَهُ وَلَمْ يُجْلِسْهَا عِنْدَهُ فَانزَعَ الرَّسُولُ
- ٤- مَاذَا كَانَ يَغْرِسُ الْفَلَّاحُ الْعَجُوزُ؟
هُوَ كَانَ يَغْرِسُ فَسِيلَةَ جُوزٍ
- ٥- مَنْ قَبَّلَ الْوَالِدُ فِي الْبِدَايَةِ؟
قَبَّلَ الْوَالِدُ ابْنَهُ فِي الْبِدَايَةِ
- ٦- مَنْ هِيَ الشَّيْمَاءُ؟
الشَّيْمَاءُ بِنْتُ الْحَلِيمَةِ وَأُخْتُ النَّبِيِّ مِنَ الرِّضَاعَةِ

ب. عَيِّنِ الصَّحِيحَ وَ الْخَطَأَ حَسَبَ الْحَقِيقَةِ.

- ١- دَعَتِ الشَّيْمَاءُ قَبِيلَتَهَا إِلَى الْإِسْلَامِ بَعْدَ أَنْ أَعْتَقَهَا النَّبِيُّ ﷺ. ✓
- ٢- لَوْ كَانَ النَّبِيُّ ﷺ فَظًّا لَأَنْفَضَ النَّاسُ مِنْ حَوْلِهِ. ✓
- ٣- الْإِهْتِمَامُ بِغَرْسِ الْأَشْجَارِ وَاجِبٌ عَلَى كُلِّ فَرْدٍ مِنَّا. ✗
- ٤- كَانَ أَنْوَشِرَوَانُ أَحَدَ مُلُوكِ إِيرَانَ قَبْلَ مِئَةِ سَنَةٍ. ✗
- ٥- تُثْمِرُ شَجَرَةُ الْجُوزِ بَعْدَ سَنَتَيْنِ عَادَةً. ✗
- ٦- كَانَ النَّبِيُّ ﷺ يُحِبُّ الْأَطْفَالَ. ✓

إِخْتَبِرْ نَفْسَكَ. تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةَ؛ ثُمَّ عَيِّنِ الْمُسْتَثْنَى وَالْمُسْتَثْنَى مِنْهُ.

۱- ﴿... كُلُّ شَيْءٍ هَالِكٌ إِلَّا وَجْهَهُ...﴾ الْقَصَصُ: ۸۸

همه چیز از بین می‌رود بغیر از ذات او

۲- ﴿فَسَجَدَ الْمَلَائِكَةُ كُلُّهُمْ أَجْمَعُونَ* إِلَّا إِبْلِيسَ اسْتَكْبَرَ وَكَانَ مِنَ الْكَافِرِينَ﴾ ص: ۷۳ و ۷۴

همه بی‌ملائک سجده کردند بغیر از ابلیس که تکبر کرد و از کافران بود

۳- كُلُّ عَيْنٍ بِأَكْيَوْمِ الْقِيَامَةِ إِلَّا ثَلَاثَ أَعْيُنٍ: عَيْنُ سَهْرَةَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ، وَعَيْنُ

غُضَّتْ^۲ عَنِ مَحَارِمِ اللَّهِ، وَعَيْنُ فَاصَّتْ^۳ مِنْ حَشِيَّةِ اللَّهِ. رَسُولُ اللَّهِ ﷺ

همه چشم‌ها در روز قیامت گریان هستند غیر از سه چشم: چشمی که در راه خدا بیدار مانده است، چشمی

که از محرمات خدا بسته مانده است و چشمی که از بیم خداوند لبریز شده است

۴- كُلُّ وَعَاءٍ يَضِيقُ^۴ بِمَا جُعِلَ فِيهِ إِلَّا وَعَاءُ الْعِلْمِ؛ فَإِنَّهُ يَتَّسِعُ^۵. الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

گنجایش هر ظرف با آنچه در آن قرار داده می‌شود تنگ می‌شود مگر ظرف علم که فراخ می‌شود

۵- كُلُّ شَيْءٍ يَرُخَّصُ^۶ إِذَا كَثَرَ إِلَّا الْأَدَبَ؛ فَإِنَّهُ إِذَا كَثَرَ غَلَا^۷. مَثَلُ عَرَبِيٍّ

همه چیز وقتی زیاد شود ارزان می‌شود به غیر از ادب، که آن وقتی زیاد شود گران می‌شود

۶- لَا تَعْلَمُ زَمِيلَاتِي اللُّغَةَ الْفَرَنْسِيَّةَ إِلَّا عَطِيَّةً.

هیچ کدام از همکارانم زبان فرانسوی را بلد نیستند مگر عطیه

۷- حَلَّ الطُّلَابُ مَسَائِلَ الرِّيَاضِيَّاتِ إِلَّا مَسْأَلَةً.

دانش آموزان همه مسائل را حل کردند مگر یک سوال را

۱- سَهْرَةَ -: بیدار ماند ۲- غُضَّ عَيْنُهُ -: چشم بر هم نهاد ۳- فَاصَّ -: لبریز شد ۴- أَلْحَشِيَّة -: پروا

۵- أَلْوَعَاء -: ظرف ۶- ضَاقَ -: تنگ شد ۷- اتَّسَعَ -: فراخ شد ۸- رَخَّصَ -: ارزان شد ۹- غَلَا -: گران شد

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ. تَرْجِمِ الْعِبَارَاتِ التَّالِيَةَ، ثُمَّ مَيِّزْ أُسْلُوبَ الْحَصْرِ مِنْ أُسْلُوبِ الْإِسْتِثْنَاءِ.

۱- ﴿وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا لَعِبٌ وَلَهْوٌ...﴾ **الأنعام** **مستثنی** منه حذف شده بنابراین، اسلوب حصر است

زندگی دنیا چیزی جز بازیچه ای نیست

۲- ﴿... لَا يَنَاسُ مِنْ رَوْحِ اللَّهِ إِلَّا الْقَوْمُ الْكَافِرُونَ﴾ **یوسف: ۸۷** **مستثنی** منه حذف شده بنابراین، اسلوب حصر است

جز گروه کافران کسی از رحمت خدا نومید نمی شود. (فولادوند).

۳- ﴿إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ إِلَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ...﴾ **العصر: ۲ و ۳** **اسلوب استثنا**

همانا انسان در خسران است مگر کسانی که ایمان آوردند و کارهای نیک انجام دادند

۴- حَضَرَ جَمِيعُ الطُّلَابِ فِي صَالَةِ الْإِمْتِحَانِ إِلَّا جَوَادًا. **اسلوب استثنا**

همه دانش آموزان در سالن امتحان حاضر شدند مگر جواد

۵- شَارَكْتُ فِي جَمِيعِ الْمُبَارَاةِ إِلَّا كُرَةَ الْمِنْضَدَةِ. **اسلوب استثنا**

در همه ی مسابقات شرکت کردم به جز تنیس روی میز

۶- قَرَأْتُ الْكِتَابَ التَّارِيخِيَّ إِلَّا مَصَادِرَهُ. **اسلوب استثنا**

همه کتاب تاریخ را خواندم بغیر از منابعش

۷- اشْتَرَيْتُ أَنْوَاعَ الْفَاكِهَةِ إِلَّا أَنَانَاسَ. **اسلوب استثنا**

همه جور میوه خریدم بغیر از آناناس

الْتَمَارِين

الْتَمْرِينُ الْأَوَّلُ: اِبْحَثْ عَن كَلِمَةٍ مُنَاسِبَةٍ لِلتَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةِ فِي مُعْجَمِ الدَّرْسِ.

- ۱- صَبِيٌّ قَبْلَ سِنِّ الْبُلُوغِ. ..... الأُمرد
- ۲- جَعَلَهُ حُرًّا وَ أَخْرَجَهُ مِنَ الْعُبُودِيَّةِ. ..... اعتق
- ۳- الرَّجُلُ أَوْ الْمَرْأَةُ الْكَبِيرَةُ فِي السَّنِّ. ..... العجوز
- ۴- قِطْعَةٌ مِنْ قُمَاشٍ يُلبَسُ فَوْقَ الْمَلَابِسِ، كَالْعَبَاءَةِ. ..... الرداء
- ۵- ثَمَرَةٌ قِشْرُهَا صُلْبٌ^۱ وَ غَيْرُ صَالِحٍ لِلأَكْلِ، يُكْسَرُ لِتَنَاوُلِهَا. ..... الجوز

الْتَمْرِينُ الثَّانِي: اِقْرَأِ النَّصَّ التَّالِيَّ^۲؛ ثُمَّ عَيِّنْ تَرْجَمَةَ الْكَلِمَاتِ الْحَمْرَاءِ.

دَخَلَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ فِي مَسْجِدٍ. كَانَ فِي الْمَسْجِدِ جَمَاعَتَانِ.

جَمَاعَةٌ يَتَفَقَّهُونَ^۳، وَ جَمَاعَةٌ يَدْعُونَ اللَّهَ وَ يَسْأَلُونَهُ.

پیامبر خدا ﷺ وارد مسجدی شد. دو گروه در مسجد بودند.

گروهی دانش فرا می گرفتند و گروهی به درگاه خدا دعا می کردند و از او درخواست می کردند.

فَقَالَ: **كَيْلَا** الْجَمَاعَتَيْنِ إِلَى خَيْرٍ. أَمَّا هَؤُلَاءِ فَيَدْعُونَ اللَّهَ؛

پس [ایشان] فرمودند: هر دو گروه در راه خوبی هستند. اما اینها به درگاه خدا دعا می کنند؛

وَ أَمَّا هَؤُلَاءِ فَيَتَعَلَّمُونَ وَ يُفَقِّهُونَ^۴ الْجَاهِلِ. هَؤُلَاءِ أَفْضَلُ. بِالتَّعْلِيمِ أُرْسِلْتُ.

و اما اینان دانش فرا می گیرند و نادان را دانا می کنند. اینان برترند

[من] برای یاد دادن برانگیخته شده ام.

ثُمَّ قَعَدَ^۵ مَعَهُمْ.

سپس با آنها نشست.

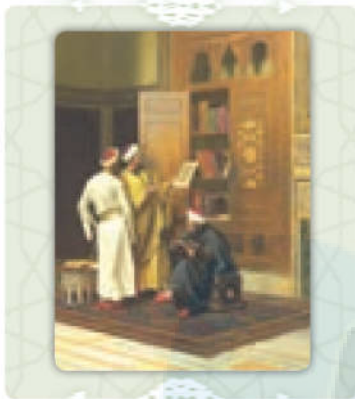
۲- بِحَارُ الْأَنْوَارِ، ج ۱، ص ۲۰۶ / مُنْبِيَةُ الْمُرِيدِ، ص ۱۰۶ (بِتَصْرُفِي)

۱- الْأَصْلُبُ: سَخْتٌ وَ سَفْتٌ

۵- قَعَدَ: نَشِئْتُ

۴- فَقَّهَ: دَانَ، دَانَ كَرْدَ، دَانَشْ أَمُوخْتُ

۳- تَفَقَّهَ: دَانَ، دَانَ شَدَ، دَانَشْ فَرَا كَرَفْتُ

وَ الْآنَ أَجِبْ عَمَّا يَلِي حَسَبَ النَّصِّ.

۱- لِماذا جاءتْ كَلِمَةُ «مَسْجِدٍ» فِي الْمَرَّةِ الْأُولَى بِدُونِ أَلٍ وَ فِي الْمَرَّةِ الثَّانِيَةِ مَعَ أَلٍ؟

بار اول بدون ال آمده زیرا ناشناخته است، ولی بار دوم ما میدانیم در مورد کدام مسجد صحبت میشود پس معرفه است و ال میگیرد

۲- ما هُوَ نَوْعُ هَذِهِ الْكَلِمَاتِ؟

التَّعْلِيمِ: اسم مصدر ..... الْجَاهِلِ: اسم فاعل ..... الْأَفْضَلِ: اسم مبالغه.

۳- أَكْتُبُ نَوْعَ هَذَيْنِ الْفِعْلَيْنِ وَ صَيَغَتَهُمَا وَ بَابَهُمَا.

يَتَفَقَّهُونَ: فعل مضارع - جمع مذکر مخاطب - تفاعل

أُرْسِلْتُ: فعل ماضی مجهول - متکلم وحده - باب افعال

۴- أَعْرَبِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ:

اللَّهُ: مضاف إليه و مجرور ..... اللَّهُ: مفعول و منصوب ..... خَيْرٍ: مجرور به حرف جر

مفعول و منصوب ..... أَفْضَلُ: خبر و مرفوع

۵- أَكْتُبُ مُتَرَادِفَ «جَلَسَ» وَ «بُعِثْتُ» وَ «أَحْسَنُ» فِي النَّصِّ.

جلس = قعد ..... بعثت = ارسلت ..... احسن = افضل

۶- أَكْتُبُ جَمَعَ التَّكْسِيرِ لِهَذِهِ الْأَسْمَاءِ: «رَسُولٌ» وَ «جَاهِلٌ» وَ «أَفْضَلٌ» وَ «تَعْلِيمٌ».

جمع رسول: رسل ..... جمع جاهل: جهال ..... جمع افضل: افاضل ..... جمع تعليم: تعاليم

التَّمْرِينُ الثَّلَاثُ: عَيِّنِ الْكَلِمَةَ الْغَرِيبَةَ فِي كُلِّ مَجْمُوعَةٍ مَعَ بَيَانِ السَّبَبِ.

- ١- أَلْيَافِيعٌ أَشَابٌ الْأَمْرَدُ الْعَجُوزُ أَلْوَعَاءٌ
- ٢- أَلرَّصِيدُ أَلرِّدَاءُ أَلْفُسْتَانُ أَلْقَمِيصُ أَلسَّرُوَالُ
- ٣- أَلْأَفْرَاسُ أَلْقَصِيرُ أَلْكَلَابُ أَلذَّنَابُ أَلْأَسُودُ
- ٤- أَلْإِخْوَةُ أَلْأَمَّهَاتُ أَلْأَجْدَادُ أَلْأَبَارُ أَلْأَخْوَاتُ
- ٥- أَلْقِشْرُ أَلْفَظٌ أَلْجِذْعُ أَلْغُصْنُ أَلثَّمَرُ
- ٦- أَلْفُسْتُقُ أَلْجَوْزُ أَلنُّومُ أَلعِنَبُ أَلثَّفَاحُ

التَّمْرِينُ الرَّابِعُ: ضَعِ الْمُتَرَادِفَاتِ وَ الْمُتَضَادَّاتِ فِي مَكَانِهَا الْمُنَاسِبِ.

غَلَا الشَّرَاءُ إِتَّسَعَ قَدَرَ الْدَّاءِ أَلصَّبِي رَاحَ أَلْأَعْوَامُ أَعْطَى الرَّوْحَ صَارَ أَلشُّمَالُ
أَلْبَيْعُ رَخَصَ ذَهَبَ أَلسُّنِينَ أَصْبَحَ أَلرَّحْمَةُ أَلْيَمِينَ أَلْمَرَضُ إِسْتَطَاعَ أَخَذَ أَلْوَلَدَ ضَاقَ

الشَّرَاءُ ≠ الْبَيْعُ   أَعْطَى ≠ أَخَذَ   غَلَا ≠ رَخَصَ   الشُّمَالُ ≠ الْيَمِينَ
أَتَّسَعَ ≠ ضَاقَ   إِسْتَطَاعَ ≠ قَدَرَ   أَصْبَحَ = صَارَ   رَاحَ = ذَهَبَ
الْأَعْوَامُ = السُّنِينَ   الرَّوْحُ = الرَّحْمَةُ   الدَّاءُ = الْمَرَضُ   الصَّبِيُّ = الْوَلَدُ

التَّمْرِينُ الْخَامِسُ:

أ. تَرْجِمِ الْأَفْعَالَ.

لَمْ يَنْفَتِحْ: گشوده نشد	۷. انْفَتَحَ: گشوده شد	رَجَاءً، اِفْتَرَحَنَ: لطفاً پیشنهاد بدهید	۱. تَفْتَرِحَنَّ: پیشنهاد می‌دهید
لا تَنْتَظِرْ: وانمود نکردیم	۸. تَظَاهَرَ: وانمود کرد	لا تَبْتَعِدْ: دور نمیشوی	۲. تَبْتَعِدْ: دور می‌شوی
سَتَتَوَكَّلُ: توکل خواهیم کرد	۹. تَوَكَّلَ: توکل کرد	أَسْرَعُ: بشتاب	۳. تُسْرِعُ: می‌شتابی
عَلَّمَنِي: به من آموزش بده	۱۰. عَلَّمَ: آموزش بده	أَعْتَذِرُ: پوزش می‌خواهم	۴. يَعْتَذِرُ: پوزش می‌خواهد
لَنْ يَرْجِعَ: بر نخواهد گشت	۱۱. يَرْجِعُ: بر می‌گردد	لا يُقَاتِلُ: ن‌جنگ	۵. قَاتِلْ: جنگید
لَيَنْجَحَ: باید موفق بشود	۱۲. يَنْجَحُ: موفق می‌شود	مَا اسْتَهْلَكْنَا: مصرف نکردیم	۶. اسْتَهْلَكْ: مصرف کرد

ب. تَرْجِمِ الْأَسْمَاءَ.

الْإِحْتِفَالَاتِ: جشن‌ها	۷. اِحْتَفَلَ: جشن گرفت	الْأَكْبَارِ: بزرگان	۱. كَبُرَ: بزرگ شد
الْمُسْتَمْعِينَ: شنونده‌ها	۸. اسْتَمَعَ: گوش فرا داد	النَّادِمُونَ: پشیمان‌ها	۲. نَدِمَ: پشیمان شد
الْغَفَّارِ: بسیار آمرزنده	۹. غَفَرَ: آمرزید	الْمَعْمَلِ: محل کار	۳. عَمِلَ: کار کرد
الْمَلَاعِبِ: زمینهای بازی	۱۰. لَعِبَ: بازی کرد	الْمَنْصُورَاتِ: یاری شده‌ها	۴. نَصَرَ: یاری کرد
الصُّغْرَى: کوچکتر	۱۱. صَغُرَ: کوچک شد	الْمُشَجِّعَةِ: تشویق‌کننده	۵. شَجَّعَ: تشویق کرد
التَّدْرِيسِ: درس دادن	۱۲. دَرَسَ: درس داد	الْمُعَيَّنِ: مشخص شده	۶. عَيَّنَ: مشخص کرد

الْتَّمَرِينُ السَّادِسُ: عَيْنُ الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطٌّ.

۱- مُدَارَاةُ النَّاسِ نِصْفُ الْإِيمَانِ.

مداراه: مبتدا و مرفوع
الناس: مضاف اليه و مجرور
نصف: خبر و مرفوع
الايمان: مضاف اليه و مجرور

۲- عَدُوٌّ عَاقِلٌ خَيْرٌ مِنْ صَدِيقٍ جَاهِلٍ.

عدو: مبتدا و مرفوع
عاقل: صفت و مرفوع
خير: خبر و مرفوع
صديق: مجرور به حرف جر جاهل: صفت و مجرور

۳- يَا حَبِيبِي، لَا تَقُلْ كَلِمًا إِلَّا الْحَقَّ أَبَدًا.

كلام: مفعول و منصوب - مستثنى منه
الحق: مستثنى و منصوب

۴- أَلْعَلْمُ فِي الصُّغَرِ كَالنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ.

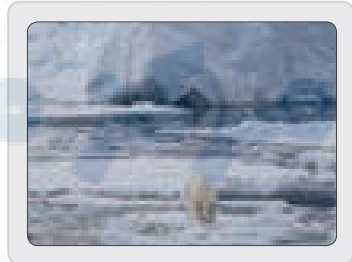
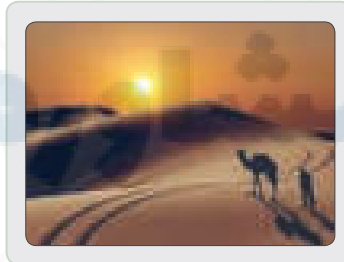
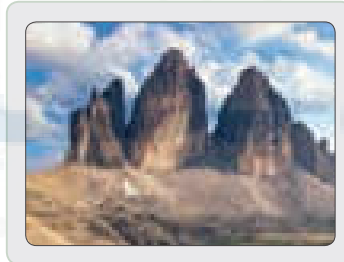
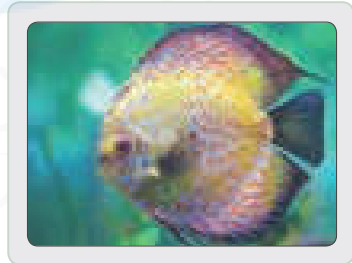
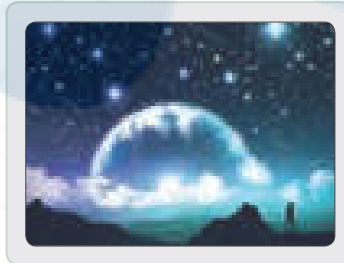
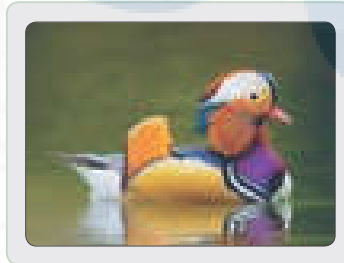
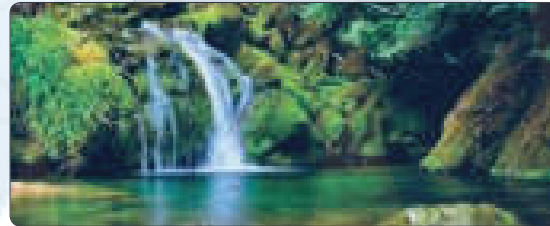
العلم: مبتدا و مرفوع
الحجر: مجرور به حرف جر
النقش: مجرور به حرف جر

۵- أَضَعَفُ النَّاسِ مَنْ ضَعَفَ عَنِ كِتْمَانِ سِرِّهِ.

اضعف: مبتدا و مرفوع
الناس: مضاف اليه و مجرور
كتمان: مجرور به حرف جر
سر: مضاف اليه و مجرور

عربی دوازدهم

الدرس الرابع

﴿هَذَا خَلَقُ اللَّهِ فَأَرُونِي مَاذَا خَلَقَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ...﴾

لقمان: ١١

این آفرینش خداست. پس به من نشان دهید کسانی که غیر از اویند،
چه آفریده‌اند؟

تهیه و تدوین
مهندس حسین خلیلی

حَوْلَ النَّصِّ

أ. عَيِّنِ الصَّحِيحَ وَ الْخَطَأَ حَسَبَ نَصِّ الدَّرْسِ.

- ✓ x
- 1- الرِّوَابِطُ الْمُتَدَاخِلَةُ بَيْنَ الْكَائِنَاتِ الْحَيَّةِ وَ بَيْتِهَا تُؤَدِّي إِلَى اخْتِلَالِ التَّوَاظُنِ فِي الطَّبِيعَةِ. ✓
  - 2- كَانَ الْفَلَّاحُ يَمْلِكُ مَزْرَعَةً فِي شَمَالِ إِيرَانَ يَزْرَعُ فِيهَا الرُّزَّ. ✗
  - 3- ظَنَّ الْمُزَارِعُ أَنَّ الْبُومَاتِ هِيَ الَّتِي تَأْكُلُ أَفْرَاحَ الطُّيُورِ. ✗
  - 4- أَلْزَارِعُ لَمْ يَسْمَحْ لِلتَّعَالِبِ بِالذُّخُولِ إِلَى مَزْرَعَتِهِ. ✗
  - 5- كَانَ الْمُزَارِعُ يُرَبِّي الطُّيُورَ وَ الْبُومَاتِ فِي مَزْرَعَتِهِ. ✗
  - 6- فِي النِّهَايَةِ حَافِظَ الْمُزَارِعُ عَلَى الطُّيُورِ وَ أَفْرَاحِهَا. ✓
  - 7- تُعَدُّ النُّفَايَاتُ الصَّنَاعِيَّةُ تَهْدِيدًا لِنِظَامِ الطَّبِيعَةِ. ✓

ب. اِنْتِخِبِ الْكَلِمَةَ الصَّحِيحَةَ لِلْفَرَاغِ.

- 1- بَعْدَ (سِنِينَ □) شُهُورٍ (✓) شَاهَدَ الْمُزَارِعُ أَنَّ الْخَضِرَاوَاتِ بِالْمَزْرَعَةِ تَتَعَرَّضُ لِلْأَكْلِ وَ التَّلْفِ.
- 2- كَانَتْ مَجْمُوعَةٌ كَبِيرَةٌ مِنْ (التَّعَالِبِ □) (الْفِرَّانِ ✓) تَهْجُمُ عَلَى الْخَضِرَاوَاتِ وَ تَأْكُلُهَا.
- 3- عَيْشُ الْحَيَوَانَاتِ بَعْضُهَا عَلَى بَعْضٍ يُحَقِّقُ إِيجَادَ (النُّفَايَةِ □) (التَّوَاظُنِ ✓) فِي الطَّبِيعَةِ.
- 4- أَيُّ حَلَلٍ فِي نِظَامِ الطَّبِيعَةِ يُؤَدِّي إِلَى تَخْرِيْبِهَا وَ (مَوْتِ ✓) (حَيَاةِ □) مَنْ فِيهَا.
- 5- إِيجَادُ النُّفَايَاتِ الصَّنَاعِيَّةِ وَ الْمَنْزِلِيَّةِ (يُهْدَدُ ✓) (لَا يُهْدَدُ □) نِظَامَ الطَّبِيعَةِ.
- 6- تَدَخُّلُ الْإِنْسَانِ فِي أُمُورِ الطَّبِيعَةِ يُؤَدِّي إِلَى (تَنْظِيمِ □) (اِخْتِلَالِ ✓) تَوَاظُنِهَا.
- 7- هَدَدَ الْمُزَارِعُ الطَّبِيعَةَ فِي مَزْرَعَتِهِ بِـ (حِفْظِ □) (قَتْلِ ✓) بُومَاتِهَا.

إِخْتَبِرْ نَفْسَكَ. اِنْتخِبِ التَّرْجَمَةَ الصَّحِيحَةَ، ثُمَّ عَيِّنِ الْمَفْعُولَ الْمُطْلَقَ، وَ اذْكُرْ نَوْعَهُ.

۱- ﴿فَاصْبِرْ صَبْرًا جَمِيلًا﴾ الْمَعْرَاجُ: ٥

الف. قطعاً شکیبایی کن. ب. به زیبایی صبر کن.

۲- ﴿... اذْكُرُوا اللَّهَ ذِكْرًا كَثِيرًا﴾ الْأَحْزَابُ: ٤١

الف. خدا را همیشه یاد کنید. ب. خدا را بسیار یاد کنید.

۳- ﴿... كَلَّمَ اللَّهُ مُوسَى تَكْلِيمًا﴾ النَّسَاءُ: ١٦٤

الف. خدا با موسی قطعاً سخن گفت. ب. خدا با موسی سخنی گفت.

۴- ﴿... وَ نُزِّلَ الْمَلَائِكَةُ تَنْزِيلًا﴾ الْفُرْقَانُ: ٢٥

الف. و مانند ملائک فرود آمدند. ب. و فرشتگان قطعاً فرود آورده شدند.

التَّمارين

التَّمْرينُ الْأَوَّلُ: عَيِّنْ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً لِلتَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةِ مِنْ مُعْجَمِ الدَّرْسِ.

الخضراوات

الحقل

الخبير

السماذ

الفاره

١- أنواع من النباتات التي يتغذى الإنسان بها.

٢- أرض واسعة خضراء تُزرع فيها أنواع المحاصيل.

٣- عالمٌ مُتَخَصِّصٌ بِأُمُورِ مِهْنَةٍ أَوْ عَمَلٍ أَوْ بَرنامَجٍ.

٤- موادٌ كيميائيةٌ وَطَبِيعِيَّةٌ لِتَقْوِيَةِ التُّرابِ الضَّعِيفِ.

٥- حيوانٌ صَغِيرٌ يَعِيشُ تَحْتَ الْأَرْضِ يَنْقُلُ دَاءَ الطَّاعُونِ؛ وَ الْقِطُّ مِنْ أَعْدَائِهِ.

التَّمْرينُ الثَّانِي: اقْرَأ النَّصَّ التَّالِيَّ؛ ثُمَّ عَيِّنْ تَرْجَمَةَ الْكَلِمَاتِ الْحَمْرَاءِ، وَ اكْتُبِ الْمَطْلُوبَ مِنْكَ.

الْكِتَابُ الْخَامِسُ وَ الْأَرْبَعُونَ مِنْ نَهْجِ الْبَلَاغَةِ

إلى عثمان بن حنيف عامل أمير المؤمنين عليؑ على البصرة
أما بعد، يا ابن حنيف فقد بلغني أنّ رجلاً من فتيّة^١ أهل البصرة دعاك إلى مآذبة^٢
فأسرعت إليها؛ ... وَ ما ظننت أنّك تُجيب إلى طعام قوم عائلهم^٣ مجفوء^٤ وَ
غنيهم مدعو^٥.

... أَلَا وَ إِنَّ لِكُلِّ مَأْمُومٍ^٦ إِمَاماً يَقْتَدِي^٧ بِهِ وَ يَسْتَضِي^٨ بِنُورِ عِلْمِهِ.

أَلَا وَ إِنَّ إِمَامَكُمْ قَدْ اكْتَفَى^٩ مِنْ دُنْيَاهُ بِطَمْرِيهِ^{١٠} وَ مِنْ طُعْمِهِ^{١١} بِقُرْصِيهِ^{١٢}.

أَلَا وَ إِنَّكُمْ لَا تَقْدِرُونَ عَلَى ذَلِكَ وَ لَكِنِ أَعْيُنُونِي^{١٣} بِوَرَعٍ وَ اجْتِهَادٍ وَ عَقَّةٍ وَ سَدَادٍ^{١٤}.

١- الْفِئْتِيَّةُ: الشَّبَابُ «مُفْرَدُهُ: الْفَتَى» ٢- الْمَأْمُومَةُ: مَائِدَةُ الضِّيَافَةِ ٣- الْعَائِلُ: الْفَقِيرُ ٤- الْمَجْفُوءُ: الْمَطْرُودُ

٥- الْمَدْعُوءُ: الَّذِي قَدْ دَعَوْنَاهُ ٦- الْمَأْمُومُ: التَّابِعُ، الَّذِي خَلَفَ الْإِمَامَ ٧- اِقْتَدَى: تَبِعَ

٨- اسْتَضَاءَ: طَلَبَ الضَّوْءَ ٩- اِكْتَفَى بِهِ: جَعَلَهُ كَافِياً ١٠- الطَّمْرُ: اللَّبَاسُ الْعَتِيقُ «جَمْعُهُ: الْأَطْمَارُ» ١١- الطُّعْمُ: الطَّعَامُ

١٢- الْفُرْصُ: قِطْعَةٌ مِنَ الْخُبْزِ وَ نَحْوِهِ دَائِرِيُّ الشَّكْلِ ١٣- أَعْيُنُونِي: أَنْصُرُونِي ١٤- السَّدَادُ: الصَّوَابُ (دَرَسْتِي)

نامهٔ چهل و پنجم نهج البلاغه به عثمان بن حنیف استاندار امیر المؤمنین علی علیه السلام در بصره
 اما پس [از یاد خدا و پیامبر] ای پسر حنیف، به من [خبر] رسید که مردی از مردان^۱ بصره، تو را به
 سفرهٔ مهمانی^۲ خویش فرا خواند و تو به سرعت به سوی آن شتافتی.

گمان نمی‌کردم مهمانی^۳ مردمی را بپذیری که تهیدستان^۴ رانده و ثروتمندشان دعوت شده است.
 آگاه باشید که هر رهروی^۵ پیشوایی دارد که از او پیروی می‌کند و از نور دانشش روشنی می‌جوید.^۷
 آگاه باشید امامتان از دنیایش به دو جامهٔ کهنه^۸ و از خوراکش^۹ به دو قرص نان بسنده کرده است.
 آگاه باشید که قطعاً شما نمی‌توانید چنین کنید؛ ولی با پارسایی و تلاش و پاکدامنی و درستی^{۱۲}، مرا یاری دهید.^{۱۱}

۱- عَيْنٌ نُونٌ الْوَقَايَةِ فِي النَّصِّ: ..... بَلَّغْنِي أَعْيُونِي

مجرور به

۲- أَغْرِبِ الْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا حَطٌّ:

أَمَّا بَعْدُ، يَا ابْنَ حَنِيفٍ، فَقَدْ بَلَّغْنِي أَنَّ رَجُلًا مِنْ فَتِيَّةِ أَهْلِ الْبَصْرَةِ دَعَاكَ إِلَى مَادْبَةِ

فَأَسْرَعْتَ إِلَيْهَا. مضاف اليه و مجرور به
 اسم آن و منصوب
 مضاف اليه و مجرور
 حرف جر

۳- عَيْنٌ مِنَ النَّصِّ كَلِمَةٌ عَلَى وَزْنِ «أَفْعَلْتَ» وَ الْأُخْرَى عَلَى وَزْنِ «افْتِعَالٌ اسْرَعْتَ» - اجتهاد

۴- عَيْنٌ نَوْعِ فِعْلٍ «لَا تَقْدِرُونَ» وَ صِيغَتُهُ: فِعْلٌ مُضَارِعٌ مَنْفِي؛ جمع مذکر مخاطب

۱- «فَتِيَّةٌ» جمع «فَتَى» در اصل به معنای «جوانان» است. در این متن اشاره به یکی از مردان سرشناس سرمایه‌دار است.

الْتَّمْرِينُ الثَّلَاثُ: تَرْجِمِ الْكَلِمَاتِ الثَّلَاثَةَ.

الْمَاضِي	الْمُضَارِعُ وَ الْمُسْتَقْبَلُ	الْأَمْرُ وَ النَّهْيُ	الْمَصْدَرُ	اسْمُ الْفَاعِلِ
قَدْ أَرْسَلَ:	سَوْفَ يُرْسَلُ:	أَرْسِلُوا:	الْإِرْسَالُ:	الْمُرْسِلُونَ:
فرستاده است	فرستاده خواهد شد	بفرستید	فرستادن	فرستندگان
انْتَبَهَ:	سَتَنْتَبِهُونَ:	انْتَبِهُوا:	الْإِنْتِبَاهُ:	الْمُنْتَبِهِينَ:
آگاه شد	آگاه خواهید شد	آگاه شوید	آگاه شدن	آگاه شونده‌گان
انْسَحَبْتُمُ:	لَا يَنْسَحِبُ:	لَا تَنْسَحِبُ:	الْإِنْسِحَابُ:	الْمُنْسَحِبُ:
عقب نشینی کردید	عقب نشینی نمی‌کند	عقب نشینی نکن	عقب نشینی کردن	عقب نشینی کننده
مَا اسْتَرْجَعُ:	يَسْتَرْجِعُ:	لَا تَسْتَرْجِعُ:	الْإِسْتِرْجَاعُ:	الْمُسْتَرْجِعُ:
پس نگرفت	پس می‌گیرد	پس نگیر	پس گرفتن	پس گیرنده
مَا جَادَلَ:	لَمْ يُجَادَلْ:	لَا تُجَادِلُوا:	الْمُجَادَلَةُ:	الْمُجَادِلَانُ:
بحث نکرد	بحث نکرد	بحث نکنید	بحث کردن	دو بحث کننده
تَذَكَّرَ:	يَتَذَكَّرَانُ:	تَذَكَّرْ:	الْتَذَكُّرُ:	الْمُتَذَكِّرَاتُ:
به یاد آورد	به یاد می‌آورند	به یاد بیاور	به یاد آوردن	به یاد آورندگان
تَنَاصَرُوا:	تَتَنَاصَرُونَ:	رَجَاءُ تَنَاصَرُوا:	التَّنَاصُرُ:	الْمُتَنَاصِرِينَ:
همیاری کردند	همیاری میکنند	همیاری کنید	همیاری کردن	دو همیاری کننده
قَدْ سَجَّلَ:	تُسَجَّلِينَ:	سَجِّلْ:	الْتَسْجِيلُ:	الْمُسَجِّلَةُ:
ضبط کرده است	ضبط می‌کند	ضبط کن	ضبط کردن	ضبط کننده

الْتَّمْرِينُ الرَّابِعُ: اُكْتُبِ الْعَمَلِيَّاتِ الْحِسَابِيَّةِ الثَّلَاثَةَ كَالْمِثَالِ:

- تِسْعَةٌ زَائِدٌ أَرْبَعَةٍ يُسَاوِي ثَلَاثَةَ عَشَرَ. $9 + 4 = 13$
- سَبْعَةٌ فِي خَمْسَةٍ يُسَاوِي خَمْسَةَ وَ ثَلَاثِينَ. $7 \times 5 = 35$
- أَرْبَعُونَ تَقْسِيمٌ عَلَى أَرْبَعَةٍ يُسَاوِي عَشْرَةً. $40 \div 4 = 10$
- سِتَّةٌ وَ تِسْعُونَ نَاقِصٌ سِتَّةَ عَشَرَ يُسَاوِي ثَمَانِينَ. $96 - 16 = 80$
- ثَمَانِيَةٌ وَ سِتُّونَ نَاقِصٌ أَحَدَ عَشَرَ يُسَاوِي سَبْعَةَ وَ خَمْسِينَ. $68 - 11 = 57$
- وَاحِدٌ وَ عِشْرُونَ زَائِدٌ اثْنَيْنِ وَ سِتِينَ يُسَاوِي ثَلَاثَةَ وَ ثَمَانِينَ. $21 + 62 = 83$

الْتَمَرِينُ الْخَامِسُ: عَيَّنْ إِعْرَابَ الْكَلِمَاتِ الَّتِي أُشِيرَ إِلَيْهَا بِخَطِّ.

الْمُبْتَدَأُ، الْخَبَرُ، الْفَاعِلُ، الْمَفْعُولُ، الْمَفْعُولُ الْمَطْلُوقُ، نَائِبُ الْفَاعِلِ، الْمُضَافُ إِلَيْهِ، الْمَجْرُورُ بِحَرْفِ الْجَرِّ، الصِّفَةُ، إِسْمُ الْحُرُوفِ الْمَشَبَّهَةِ بِالْفِعْلِ وَ خَبَرُهُ، إِسْمٌ لَا نَافِيَةَ لِلْجِنْسِ وَ خَبَرُهُ، الْحَالُ، الْمُسْتَثْنَى

۱- إِنَّ اللَّهَ غَافِرٌ ذُنُوبِ التَّائِبِينَ.

التائبين: مضاف اليه و مجرور

الله: اسم ان و منصوب غافر: خبر ان و مرفوع ذنوب: مضاف اليه و مجرور

۲- لَا شَيْءَ أَحَقُّ بِالسَّجْنِ^۱ مِنَ اللِّسَانِ.

اللسان: مجرور به حرف جر

شئ: اسم لا نافية جنس و منصوب أحق: خبر لا نافية جنس و مرفوع

۳- الْحَيَاةُ مُسْتَمِرَّةٌ سِوَاءَ صَحِيحَتِ أَمْ بَكَيْتَ.

الحياة: مبتدا و مرفوع مستمرة: خبر و مرفوع

۴- مَنْ لَمْ يُؤَدِّبْهُ الْوَالِدَانِ صَغِيرًا يُؤَدِّبُهُ الزَّمَنُ.

الوالدان: فاعل و مرفوع صغيرا: حال و منصوب الزمن: فاعل و مرفوع

۵- يَهْتَمُّ الْمَوْطِنُ الْفَهِيمُ بِنِظَافَةِ الْبَيْتَةِ اهْتِمَامًا بِالْغَا.

بالغا: صفت و منصوب

المواطن: فاعل و مرفوع البتة: مضاف اليه و مجرور اهتماما: مفعول مطلق نوعي و منصوب

۶- لَا يُتْرَكُ الصَّدِيقُ بِسَبَبِ زَلَّةٍ أَوْ عَيْبٍ فِيهِ؛ لِأَنَّهُ لَا يَوْجَدُ أَحَدٌ كَامِلٌ إِلَّا اللَّهُ. ← مستثنى و

منصوب

الصديق: نائب فاعل و مرفوع زله: مضاف اليه و مجرور كامل: صفت و مرفوع

۷- يَرَى الْمُتَشَائِمُ^۲ الصُّعُوبَةَ فِي كُلِّ فُرْصَةٍ؛ أَمَّا الْمُتَفَائِلُ^۳ فَيَرَى الْفُرْصَةَ فِي كُلِّ صُعُوبَةٍ.

المتشائم: فاعل و مرفوع الصعوبة: مفعول و منصوب

الفرصة: مفعول و منصوب

۳- الْمُتَفَائِلُ: خوش بین

۲- الْمُتَشَائِمُ: بدبین

۱- السَّجْنُ: زندان

التَّمْرِينُ السَّادِسُ: أَكْمِلْ فَرَاقَاتِ التَّرْجَمَةِ؛ ثُمَّ أَعْرِبْ مَا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِخَطِّ.

بَعْضُ الطُّيُورِ قَدْ تَلَجَّأُ إِلَى حَيْلٍ^٢ لِيَطْرُدَ مُفْتَرِسَهَا^٣ عَنْ عَشِّهَا، وَ مِنْ هَذِهِ الْحَيْلِ أَنَّ أَحَدَ الطُّيُورِ حِينَ يَرَى حَيَوَانًا مُفْتَرِسًا قَرِيبًا مِنْ عَشِّهِ، يَتَظَاهَرُ أَمَامَهُ بِأَنَّ جَنَاحَهُ مَكْسُورٌ^٤، فَيَتَّبَعُ^٥ الْحَيَوَانَ الْمُفْتَرِسُ هَذِهِ الْفَرِيسَةَ، وَ يَبْتَعِدُ عَنِ الْعَشِّ ابْتِعَادًا كَثِيرًا. وَ عِنْدَمَا يَتَأَكَّدُ^٦ الطَّائِرُ مِنْ خِدَاعِ^٧ الْعَدُوِّ وَ ابْتِعَادِهِ مِنْ عَشِّهِ وَ انْقِاذِ حَيَاةِ فِرَاحِهِ مِنَ الْمَوْتِ يَطِيرُ بَغْتَةً طَيْرَانًا سَرِيعًا.

گاهی برخی پرندگان برای **دور کردن** شکارچی‌شان از لانه‌شان به چاره‌اندیشی پناه می‌برند (چاره‌جویی می‌کنند). از جمله این چاره‌اندیشی‌ها این است که هنگامی که یکی از این پرنده‌ها جانوری درنده نزدیک لانه‌اش **می‌بیند**، روبه‌رویش وانمود می‌کند که **بالش** شکسته است، در نتیجه جانور درنده این شکار را تعقیب می‌کند و از لانه، بسیار **دور می‌شود** و وقتی پرنده از نیرنگ زدن به دشمن و دور شدنش از لانه‌اش و نجات دادن زندگی جوجه‌هایش مطمئن می‌شود، ناگهان **به سرعت پرواز میکند**.

١- لَجَّأُ: پناه بُرد ٢- الْحَيْلُ: چاره‌اندیشی‌ها «مفرد: الْحَيْلَةُ» ٣- الْمُفْتَرِسُ: درنده، جانور شکارچی درنده

٤- الْمَكْسُورُ: شکسته ٥- تَبِعَ: تعقیب کرد ٦- تَأَكَّدَ مِنْ: از ... مطمئن شد ٧- الْخِدَاعُ: نیرنگ

التَّمْرِينُ السَّابِعُ:

عَيْنِ الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ.

۱- ﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا﴾ الْفَتْحُ: ۱

مفعول مطلق نوعی و منصوب   صفت و منصوب

۲- ﴿إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا عَلَيْكَ الْقُرْآنَ تَنْزِيلًا﴾ الْإِنْسَانُ: ۳۳

مفعول و منصوب   مفعول مطلق تائیدی و منصوب

۳- لَا فِقْرَ كَالْجَهْلِ وَلَا مِيرَاثَ كَالْأَدَبِ. الْإِمَامُ عَلِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ

اسم لا نفی جنس و منصوب   خبر لا نفی جنس و محلا مرفوع

۴- يَنْقُضُ كُلُّ شَيْءٍ بِالْإِنْفَاقِ إِلَّا الْعِلْمَ؛ فَإِنَّهُ يَزِيدُ.

فاعل و مرفوع   جار و مجرور   مستثنی و منصوب

۵- يَعِيشُ الْبَخِيلُ فِي الدُّنْيَا عَيْشَ الْفُقَرَاءِ وَيُحَاسِبُ فِي الْآخِرَةِ مُحَاسَبَةَ الْأَغْنِيَاءِ.

فاعل و مرفوع   مفعول   مضاف الیه   مفعول   مضاف الیه
مطلق و مجرور   مطلق و مجرور   مضاف الیه و مجرور   مطلق و مجرور   مضاف الیه و مجرور
نوعی   نوعی

التَّمْرِينُ الثَّامِنُ:

تَرَجِمِ النَّصَّ التَّالِيَّ؛ ثُمَّ أَجِبْ عَمَّا يَلِي.

مفعول مطلق: ۱   جار و مجرور: ۳

مضاف الیه: ۲

السَّمَكُ الْمَدْفُونُ

يُوجَدُ نَوْعٌ مِنَ الْأَسْمَاكِ فِي إِفْرِيقِيَا يَسْتُرُ نَفْسَهُ عِنْدَ الْجَفَافِ فِي غِلَافٍ مِنَ الْمَوَادِّ الْمُخَاطِيَّةِ الَّتِي تَخْرُجُ مِنْ فَمِهِ، وَيَدْفِنُ نَفْسَهُ تَحْتَ الطِّينِ، ثُمَّ يَنَامُ نَوْمًا عَمِيقًا أَكْثَرَ مِنْ سَنَةٍ، وَ لَا يَحْتَاجُ إِلَى الْمَاءِ وَالطَّعَامِ وَالْهَوَاءِ احْتِيَاجَ الْأَحْيَاءِ؛ وَيَعِيشُ دَاخِلَ حُفْرَةٍ صَغِيرَةٍ فِي أَنْتِظَارِ نُزُولِ الْمَطَرِ، حَتَّى يَخْرُجَ مِنَ الْغِلَافِ خُرُوجًا عَجِيبًا. أَمَّا الصَّيَادُونَ الْإِفْرِيقِيُّونَ فَيَذْهَبُونَ إِلَى مَكَانٍ اخْتَفَاهُ قَبْلَ نُزُولِ الْمَطَرِ وَيَحْفِرُونَ التُّرَابَ الْجَافَ لِيَصِيدَهُ.

۱. آيَن يُوَجَدُ هَذَا السَّمَكُ؟

يوجد هذا السمك في إفريقيا

۲. كَم مُدَّة يَنَامُ السَّمَكُ الْمَدْفُونُ؟

ينام أكثر من سنه

۳. فِيمَ يَسْتُرُ السَّمَكُ الْمَدْفُونُ نَفْسَهُ؟

في غلاف من المواد المخاطيه التي تخرج من فمه

۴. كَيْفَ يَصْنَعُ السَّمَكُ الْمَدْفُونُ الْمَوَادَّ الْمُخاطِيَّةَ؟

المواد المخاطيه تخرج من فمه

۵. مَا اسْمُ الْقَارَةِ الَّتِي تَعِيشُ فِيهَا السَّمَكُ الْمَدْفُونُ؟

إفريقيا

۶. مَن يَحْفِرُ التُّرَابَ الْجافَّ لِصَيْدِ السَّمَكِ الْمَدْفُونِ؟

الصيادون

۷. لِمَاذَا يَحْفِرُ الصَّيَادُونَ الْإفريقيُّونَ التُّرَابَ الْجافَّ حَسَبَ النَّصِّ؟

لصيد السمك المدفون

۸. مَتَى يَسْتُرُ السَّمَكُ الْمَدْفُونُ نَفْسَهُ فِي غِلافٍ مِنَ الْمَوَادِّ الْمُخاطِيَّةِ؟

حينما ينتظر نزول المطر

۹. اِبْحَثْ عَن مُتَضَادِّ «تَدْخُلُ وَفَوْقَ وَآمَاتَ وَيَمُوتُ وَصُعُودٌ» وَمُتَرادِفِ «غِذاءٌ وَيَرُوحُ وَعامٌ وَيَرْقُدُ». يرقد=ينام

تدخل # تخرج/فوق # تحت/آموات # أحياء/يموت # يعيش/صعود # نزول/غذاء=طعام/يروح # يخرج/عام # سنه/

۱۰. اِبْحَثْ عَنِ الْمَفْعُولِ الْمُطْلَقِ «وَالْمُضَافِ إِلَيْهِ» وَ«الصَّفَةِ» وَ«الْجَارِّ وَالْمَجْرُورِ».

{داخل متن مشخص شده اند}

۱۱. اِبْحَثْ عَنِ أَسْمَاءِ الْجَمْعِ السَّالِمِ وَالْمُكْسَرِ وَاکْتُبْ نَوْعَهَا.

جمع مذكر سالم: صيادون - إفريقيون جمع مكسر: أسماك - المواد - الأحياء

۱۲. اُكْتُبْ نَوْعَ فِعْلِ «يَسْتُرُ» وَصَيْغَتَهُ. أ هُوَ لِزِمِّ أَمِّ مُتَعَدِّ؟

فعل مضارع - مفرد مذكر غائب متعدى

عربی دوازدهم

الدَّرْسُ الْخَامِسُ

﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾

إبراهيم: ٤٠

پروردگارا، مرا و فرزندانم را برپادارنده نماز قرار بده؛

پروردگارا دعایم را بپذیر.

تهیه و تدوین
مهندس حسین خلیلی

الْمُعْجَم

<p>الْمُجِيب : پاسخ دهنده</p>	<p>أَنْزَر : روشن کن (أَنَارَ ، يُنِيرُ) الْإِنْشِرَاح : شادمانی ، فراخی الْبَسَمَات : لبخندها «مفرد: الْبَسْمَة» الْحَظُّ : بخت</p>	<p>إِحْمِنِي : از من نگهداری کن (حَمَى - ، يَحْمِي / إِحْمِ + نون وقایه + ي) أَعْنِي : مرا یاری کن (أَعَانَ ، يُعِينُ / أَعِنُ + نون وقایه + ي)</p>
-------------------------------	--	---

حَوْلَ النَّصِّ

عَيْنِ الصَّحِيحِ وَالْخَطَأِ فِي مَا أَرَادَهُ الشَّاعِرُ.

- ۱- النَّجَاحُ فِي امْتِحَانَاتِ آخِرِ السَّنَةِ.
- ۲- السَّعَادَةُ وَ كَثْرَةُ الْبَرَكَاتِ.
- ۳- شِرَاءُ بَيْتٍ جَدِيدٍ وَ كَبِيرٍ.
- ۴- إِنْارَةُ الْقَلْبِ وَ الْعَقْلِ.
- ۵- الْإِعَانَةُ فِي الدُّرُوسِ.
- ۶- إِنْشِرَاحُ الصَّدْرِ.
- ۷- شِفَاءُ الْمَرَضِيِّ.
- ۸- كَثْرَةُ الْأَمْوَالِ.
- ۹- طَوْلُ الْعُمَرِ.

اخْتَبِرْ نَفْسَكَ. تَرَجِمِ الْجَمَلَ التَّالِيَةَ؛ ثُمَّ عَيِّنِ الْمُنَادِي.

۱- ﴿قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ* لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ* وَلَا أَنْتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ﴾ الْكَافِرُونَ: ۱ الی ۳
 بگو ای کافران، نمی پرستم آنچه شما میپرستید و شما نمیپرستید آنچه من میپرستم

۲- ﴿رَبِّ اجْعَلْنِي مُقِيمَ الصَّلَاةِ وَمِنْ ذُرِّيَّتِي رَبَّنَا وَتَقَبَّلْ دُعَاءِ﴾^۲ ابراهیم: ۴۰
 پروردگارا من و فرزندانم را نمازگزار قرار بده و دعایم را قبول کن

۳- ﴿يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ مَا غَرَّبَكَ بِرَبِّكَ الْكَرِيمِ﴾ الْإِنْفِطَار: ۶

ای انسان چه چیزی تو را نسبت به پروردگارت فریب داد

۴- ﴿رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ...﴾ آلِ عِمْرَانَ: ۱۹۳

پروردگارا همانا ما شنیدیم ندا دهنده ای به ایمان فرا میخواند

۵- ﴿يَا دَاوُدُ إِنَّا جَعَلْنَاكَ خَلِيفَةً فِي الْأَرْضِ...﴾ ص: ۳۶

ای داوود ما تو خلیفه ای بر روی زمین قرار دادیم

۶- اَللّٰهُمَّ، اِنِّيْ اَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ، يَا اللّٰهُ، يَا رَحْمٰنُ... يَا خَيْرَ الْغَافِرِيْنَ...، يَا سَاتِرَ كُلِّ

مَعْيُوْبٍ...، يَا غَفَّارَ الذُّنُوْبِ...، يَا مَنْ سَتَرَ الْقَبِيْحَ...، يَا اَحْسَنَ الْخَالِقِيْنَ. مِنْ دُعَاةِ الْجَوْشَنِ الْكَبِيْرِ

خدایا، از تو میخواهم بخاطر اسمت، ای خدا، ای بخشاینده، ای بهترین
 آمرزندگان، ای پوشاننده ی گناهان، ای آمرزنده گناهان، ای کسی که زشتی را
 میپوشاند، ای بهترین آفرینندگان

۱- الذَّرِيَّةُ: فرزندان، دودمان ۲- دُعَاءُ: دعایم (دُعَاءُ + ي) ۳- غَرَّبَ: فریب داد

التَّمارين

التَّمْرينُ الْأَوَّلُ: اَكْتُبْ كَلِمَةً مُنَاسِبَةً لِلتَّوْضِيحَاتِ التَّالِيَةِ مِنْ مُعْجَمِ الدَّرْسِ.

المجيب	١- الَّذِي يَتَقَبَّلُ الدُّعَاءَ وَهُوَ مِنْ أَسْمَاءِ اللَّهِ الْحُسْنَى.
الانشراح	٢- الشُّعُورُ بِالْفَرَحِ وَ الشُّرُورِ كَثِيرًا.
البسمات	٣- ضِحْكٌ خَفِيفٌ بِلا صَوْتٍ.
أنار	٤- جَعَلَ فِيهِ نُورًا.
أعان	٥- سَاعَدَ، وَ نَصَرَ.

التَّمْرينُ الثَّانِي: اِقْرَأ النَّصَّ التَّالِيَّ، وَ عَيِّنْ تَرْجَمَةَ الْكَلِمَاتِ الْحَمْرَاءِ؛ ثُمَّ أَجِبْ عَنِ الْأَسْئَلَةِ.

الْكِتَابُ الْوَاحِدُ وَالثَّلَاثُونَ مِنْ نَهْجِ الْبَلَاغَةِ

مِنْ وَصِيَّةِ الْإِمَامِ عَلِيِّ عَلَيْهِ السَّلَامُ لِابْنِهِ الْإِمَامِ الْحَسَنِ عَلَيْهِ السَّلَامُ

يَا بُنَيَّ، اجْعَلْ نَفْسَكَ ^١مِيزَانًا^١ فِيمَا بَيْنَكَ وَ بَيْنَ غَيْرِكَ؛ فَأَحِبُّ^٢ لِعَيْرِكَ مَا تُحِبُّ^٢
 لِنَفْسِكَ؛ وَ اَكْرَهُ^٣ لَهُ مَا تَكْرَهُ لَهَا؛ وَ لَا تَظْلِمْ كَمَا لَا تُحِبُّ أَنْ تُظْلَمَ^٤؛

نامه سی و یکم نهج البلاغه، از سفارش امام علی علیه السلام به پسرش امام حسن علیه السلام

پسرِ دلبندم، خودت را میان خویشتن و دیگری [همچو] ترازویی قرار بده؛ پس آنچه را برای خودت دوست می‌داری برای غیر خودت [نیز] دوست بدار؛ و برایش ناپسند بدار آنچه را برای خودت ناپسند می‌داری؛ و ستم مکن، چنانکه دوست نداری به تو ستم شود؛

١- الْمِيزَانُ: آلَةٌ يُعْرَفُ بِهَا وَزْنُ شَيْءٍ ٢- أَحَبُّ: فَعَلَ الْأَمْرَ مِنْ تَحِبُّ

و أَحْسِنَ كَمَا تُحِبُّ أَنْ يُحْسَنَ إِلَيْكَ؛ وَ اسْتَفْبِحَ مِنْ نَفْسِكَ مَا تَسْتَفْبِحُهُ مِنْ غَيْرِكَ؛ ... وَلَا تَقُلْ مَا لَا تُحِبُّ أَنْ يُقَالَ لَكَ.

و نیکی کن، چنانکه دوست می‌داری به تو نیکی شود؛ و آنچه را برای غیر خودت زشت می‌داری برای خودت [هم] زشت بدار؛ ... و چیزی را که دوست نداری برای تو گفته شود [در حق دیگران] مگو.

- ۱- ما هُوَ الْمَحَلُّ الْإِعْرَابِيُّ لـ «نَفْسٍ» فِي «نَفْسِكَ» وَ «نَفْسِكَ»؟ مفعول - مجرور به حرف جر
- ۲- ما هُوَ نَوْعُ فِعْلٍ «تَكَرَّهُ» وَ صِيغَتُهُ؟ مضارع - مفرد مذکر مخاطب
- ۳- أ كَلِمَةٌ «مِيزَانًا» مَعْرِفَةٌ أَمْ نَكِرَةٌ؟ نكرة
- ۴- أ لِإِزْمٍ فِعْلٌ «لَا تَقُلْ» أَمْ مُتَعَدٌّ؟ متعدی
- ۵- مِنْ أَيِّ بَابٍ فِعْلٌ «أَحْسِنَ»؟ إفعال
- ۶- أَذْكَرُ فِعْلَيْنِ لِلْأَمْرِ: إِجْعَلْ ..... إِكْرَهُ

الْتَّمِرِينَ الثَّلَاثُ: لِلتَّرْجَمَةِ.

- ۱- هُوَ قَدْ رَجَعَ: او برگشته است ..... ۲- هُوَ قَدْ يَرْجِعُ: او گاهی برمیگردد
- ۳- هُوَ لَا يَرْجِعُ: او برنمیگردد ..... ۴- هُوَ كَانَ قَدْ رَجَعَ: او برگشته بود
- ۵- هُوَ يُرِيدُ أَنْ يَرْجِعَ: او میخواهد باز گردد ..... ۶- رَجَاءٌ: اِرْجِعْ: لطفا بازگرد
- ۷- مِنْ فَضْلِكَ؛ لَا تَرْجِعْ: لطفا بازنگرد ..... ۸- هُوَ سَيَرْجِعُ: او باز خواهد گشت
- ۹- هُوَ سَوْفَ يَرْجِعُ: او باز خواهد گشت ..... ۱۰- هُوَ لَنْ يَرْجِعَ: او باز نخواهد گشت
- ۱۱- هُوَ لَمْ يَرْجِعْ: او باز نگشت ..... ۱۲- هُوَ مَا رَجَعَ: او باز نگشت
- ۱۳- إِنْ تَرْجِعْ أَرْجِعْ: اگر برگردد، برمیگردد ..... ۱۴- هُوَ كَانَ يَرْجِعُ: او بر می گشت

۱- اسْتَفْبِحَ: وَجَدَ قَبِيحًا ۲- يُقَالَ: گفته می‌شود

التمرین الرابع:

عَيِّنِ الصَّحِيحَ فِي «التَّحْلِيلِ الصَّرْفِيِّ» وَ «الإِعْرَابِ» لِمَا أُشِيرَ إِلَيْهِ بِخَطِّ.
 {الرَّجُلُ الْعَلَامَةُ تَحَدَّثَ مَعَ جَمِيعِ الطُّلَابِ فِي الْمَدْرَسَةِ.
 {تَذَهَبُ الْمُعَلِّمَةُ إِلَى الْمَكْتَبَةِ.

۱-	الرَّجُلُ	✓ أ. اِسْمٌ، مُفْرَدٌ، مُدَكَّرٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ ب. مَصْدَرٌ، مُدَكَّرٌ، مَعْرِفَةٌ، مَبْنِيٌّ	مُبْتَدَأٌ وَ مَرْفُوعٌ فَاعِلٌ وَ مَرْفُوعٌ
۲-	الْعَلَامَةُ	✓ أ. اِسْمٌ فَاعِلٌ، مُؤَنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِالْعَلَمِيَّةِ، مُعْرَبٌ ب. اِسْمٌ مُبَالَغَةٌ، مُفْرَدٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ، مُعْرَبٌ	مُضَافٌ إِلَيْهِ وَ مَجْرُورٌ صِفَةٌ وَ مَرْفُوعَةٌ بِالتَّبَعِيَّةِ لِمَوْصُوفِهَا
۳-	تَحَدَّثَ	✓ أ. فِعْلٌ مُضَارِعٌ، مُفْرَدٌ مُؤَنَّثٌ غَائِبٌ، ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ مِنْ بَابِ تَفْعِيلٍ، مُتَعَدِّ، مُعْرَبٌ ب. فِعْلٌ مَاضٍ، مُفْرَدٌ مُدَكَّرٌ غَائِبٌ، ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ مِنْ بَابِ تَفْعُلٍ، مَعْلُومٌ، لَازِمٌ	مَفْعُولٌ وَ مَنْصُوبٌ خَبَرٌ ^۱
۴-	الطُّلَابِ	✓ أ. اِسْمٌ مَفْعُولٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ، جَمْعٌ مُدَكَّرٌ سَالِمٌ، مَبْنِيٌّ ب. اِسْمٌ فَاعِلٌ، جَمْعٌ تَكْسِيرٍ وَ مُفْرَدُهُ «الطَّالِبُ»، مُعْرَبٌ	مَجْرُورٌ بِحَرْفِ جَرٍّ مُضَافٌ إِلَيْهِ وَ مَجْرُورٌ
۵-	الْمَدْرَسَةِ	✓ أ. اِسْمٌ مَكَانٍ، مُفْرَدٌ، مُؤَنَّثٌ، مَعْرِفَةٌ، مُعْرَبٌ ب. اِسْمٌ تَفْضِيلٍ، مُفْرَدٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ، مَبْنِيٌّ	مَجْرُورٌ بِحَرْفِ جَرٍّ (فِي الْمَدْرَسَةِ: جَارٌّ وَ مَجْرُورٌ) صِفَةٌ وَ مَجْرُورَةٌ بِالتَّبَعِيَّةِ لِمَوْصُوفِهَا
۶-	تَذَهَبُ	✓ أ. فِعْلٌ مُضَارِعٌ، مُفْرَدٌ مُؤَنَّثٌ غَائِبٌ، ثَلَاثِيٌّ مُجَرَّدٌ، مَعْلُومٌ، مُعْرَبٌ، لَازِمٌ ب. فِعْلٌ مَجْهُولٌ، مُفْرَدٌ مُدَكَّرٌ مُخَاطَبٌ، ثَلَاثِيٌّ مَزِيدٌ مِنْ بَابِ تَفَاعُلٍ، مَبْنِيٌّ	
۷-	الْمُعَلِّمَةُ	✓ أ. اِسْمٌ مَفْعُولٌ، مُعَرَّفٌ بِالْعَلَمِيَّةِ، مَبْنِيٌّ ب. اِسْمٌ فَاعِلٌ، مُفْرَدٌ، مُؤَنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ، مُعْرَبٌ	مَفْعُولٌ وَ مَنْصُوبٌ وَ الْجُمْلَةُ اِسْمِيَّةٌ. فَاعِلٌ وَ مَرْفُوعٌ وَ الْجُمْلَةُ فِعْلِيَّةٌ.
۸-	الْمَكْتَبَةِ	✓ أ. اِسْمٌ مَكَانٍ، مُفْرَدٌ، مُؤَنَّثٌ، مُعَرَّفٌ بِأَلٍ ب. اِسْمٌ تَفْضِيلٍ، مُفْرَدٌ، مَعْرِفَةٌ، مُعْرَبٌ	مَجْرُورٌ بِحَرْفِ جَرٍّ (إِلَى الْمَكْتَبَةِ: جَارٌّ وَ مَجْرُورٌ) مُضَافٌ إِلَيْهِ وَ مَجْرُورٌ

۱- ذکر اعراب خبر، وقتی به صورت فعل است، از اهداف کتاب نیست.

الْتَمَرِينُ الْخَامِسُ: ضَعْ خَطًّا تَحْتَ الْمُفْرَدِ مَعَ جَمْعِهِ.

۱۶- قَنَاة ، قَنَوَات	۱- أُعْجُوبَةٌ ، عَجَائِب
۱۷- دُعَاء ، أَدْعِيَةٌ	۲- عَاصِمَةٌ ، عَوَاصِم
۱۸- قَدَم ، أَقْدَام	۳- شَجَرَةٌ ، شَجَرَات
۱۹- شَهْر ، شُهُور	۴- ظَاهِرَةٌ ، مَظَاهِر (ظواهر)
۲۰- أَكْبَر ، كِبَار (اكابر)	۵- قَرِيْسَةٌ ، فَرَائِس
۲۱- فَم ، أَفْوَاه	۶- صَفْحَةٌ ، صُحُف (صفحات)
۲۲- طَعَام ، مَطَاعِم (أطعمه)	۷- بَرْنَامَج ، بَرَامِج
۲۳- عِلْم ، أَعْمَال (علوم)	۸- حَفْلَةٌ ، مَحَافِل (حفلات)
۲۴- حَيٍّ ، حَيَات (أحيا)	۹- خَبِير ، خُبْرَاء
	۱۰- عَجُوز ، عَجَائِز
	۱۱- تِمْتَال ، أَمْتَال (تماثيل)
	۱۲- مِيزَان ، أَوْزَان (موازين)
	۱۳- لِبَاس ، أَلْبِسَةٌ
	۱۴- عَظْم ، عِظَام
	۱۵- طَرِيق ، طُرُق

عَيْنِ الْمَحَلِّ الْإِعْرَابِيِّ لِلْكَلِمَاتِ الَّتِي تَحْتَهَا خَطٌّ. التَّمْرِينُ السَّادِسُ:

۱- ﴿يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمُ الَّذِي خَلَقَكُمْ...﴾ الْبَقَرَةُ: ۲۱

گروه منادایی مفعول

۲- ﴿يَا إِبْلِيسُ مَا لَكَ أَلَّا تَكُونَ مَعَ السَّاجِدِينَ﴾ الْحَجَر: ۳۲

منادا

۳- ﴿يَا عِبَادِي الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ...﴾ الْعَنْكَبُوت: ۵۶

منادا خبر ان

۴- قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: يَا عَلِيُّ، سَيِّدُ الْكَلَامِ الْقُرْآنِ.

فاعل منادا مبتدا مضاف اليه خبر

۵- يَا مَنْ بَدَنِيَاهُ اشْتَغَلَ قَدْ غَرَّهُ طَوْلُ الْأَمَلِ

الْمَوْتُ يَأْتِي بَغْتَةً وَالْقَبْرُ صُنْدُوقُ الْعَمَلِ

مبتدا

خبر

۶- السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ؛ يَا نَبِيَّ الرَّحْمَةِ.

مبتدا منادا منادا مضاف اليه

التَّامِرِينَ السَّابِعُ: لِلتَّرْجَمَةِ.

اجازه نخواهد داد	باید اجازه دهد	۱- يَسْمَعُ: اجازه می دهد
لَنْ يَسْمَعَ:	لَيَسْمَعَ:	
پنهان مکن	پنهان کن	۲- تَكْتُمُ: پنهان می کنی
لا تَكْتُمُ:	اَكْتُمُ:	
تقلید شونده	تقلید کننده	۳- يُقَلِّدُ: تقلید می کند
اَلْمُقَلِّدُ:	اَلْمُقَلِّدُ:	
برداشت است	بر نداشت	۴- رَفَعَ: برداشت
قَدْ رَفَعَ:	مَا رَفَعَ:	
کمک کن	کمک میکند	۵- سَاعَدُ: کمک کرد
سَاعِدُ:	يُسَاعِدُ:	
نساخت	نمیسازد	۶- يَصْنَعُ: می سازد
لَمْ يَصْنَعْ:	لَا يَصْنَعُ:	
درس دادن	درس میدهد	۷- دَرَسَ: درس داد
اَلتَّدْرِيسُ:	يُدْرِسُ:	
نوشته	نویسنده	۸- كَتَبَ: نوشت
اَلْمَكْتُوبُ:	اَلْكَاتِبُ:	
بسیار دانا	داناتر	۹- عَلِمَ: دانست
اَلْعَلَامَةُ:	اَلْأَعْلَمُ:	
بسیار صبر کننده	صبر کننده	۱۰- صَبَرَ: صبر کرد
اَلصَّبَّارُ:	اَلصَّابِرُ:	
عبادت شونده	عبادتگاه ها	۱۱- عَبَدَ: عبادت کرد
اَلْمَعْبُودُ:	اَلْمَعَابِدُ:	
کوچکترها (جوانترها	کوچکتر	۱۲- اَلْأَصْغَرُ: کوچک تر
اَلْأَصَاغِرُ:	اَلصُّغْرَى:	

مرکز مشاوره تحصیلی
علیرضا افشار

راه‌های ارتباطی مرکز مشاوره

تلگرام

اینستاگرام

وبسایت

AlirezaAfsharOfficial

AlirezaAfsharOriginal

www.AlirezaAfshar.org

رزور مشاوره خصوصی علیرضا افشار

برای رزور مشاوره خصوصی تک جلسه و ماهانه
به شماره ۰۹۳۵۸۹۶۰۵۰۳ در واتساپ پیام دهید

Afshar.xyz

آدرس تمام رسانه ها :

